

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Naistuottaja suomalaisessa rockteollisuudessa

Näkökulmia naisen työstä ja roolista miesvaltaisella alalla

Pauliina Sneck

Kulttuurituotannon koulutusohjelma 240 op

05/2011

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Pauliina Sneck	Sivumäärä 44 ja 1 liitesivua
Työn nimi Naistuottaja suomalaisessa rockteollisuudessa. Näkökulmia naisen työstä ja roolista miesvaltaisella alalla.	
Ohjaavat opettajat Hannu Sirkkilä, Arto Lidholm	
Työn tilaaja Humanistinen ammattikorkeakoulu	
Tiivistelmä <p>Tässä opinnäytetyössä tutkin naisen työtä ja roolia miesvaltaisella alalla. Työssä selvitän, minkälainen työympäristö suomalainen rockteollisuus on naisen näkökulmasta katsottuna. Tutkin alalla vallitsevia sukupuolirooleja ja sitä, onko alalla muodostunut joitain tiettyjä sukupuoli tapoja ja normeja, joilla olisi vaikutusta naisen urakehitykseen.</p> <p>Perehdyn tässä työssä rockteollisuuden toteuttavissa töissä työskenteleviin naisiin. Olen haastatellut työtä varten viittä alalla työskentelevää naistuottajaa, jotka ovat jo luoneet uraansa rockteollisuudessa. Haastattelut tukevat teoreettista tutkimusta ja tuovat aitoa empiiristä näkemystä suomalaisen rockteollisuuden tilanteesta ja siitä, millainen urakehitys naistuottajalla voi rockteollisuudessa olla.</p> <p>Teoreettisen tutkimuksen viitekehyksenä olen käyttänyt naistutkimuksen perusteoksia sekä naisen työhön ja rockin sosiologiaan liittyvää kirjallisuutta. Olen pyrkinyt kirjallisuuden ja haastattelujen avulla selvittämään alan historiaa, rockin maskuliinisuuden juuria sekä nostamaan esille erilaisia näkökulmia naisena olemiseen miesvaltaisella alalla.</p> <p>Naistuottajan urakehitystä olen hahmottanut tässä työssä selvittämällä koulutuksen ja verkostoitumisen merkitystä, työn- ja vapaa-ajan yhdistämisen haasteita sekä naisjohtajuutta ja -yrittäjyyttä.</p> <p>Johtopäätöksenä esittelen lukijalle näkökulman tyypillisestä naistuottajasta suomalaisessa rockteollisuudessa. Työn tavoite on kannustaa sen lukijaa kyseenalaistamaan ja pohtimaan omaa suhtautumistaan aihepiiriin sekä herättää keskustelua naisen asemasta suomalaisessa rockteollisuudessa.</p>	
Asiasanat Naistutkimus, naisen asema, sukupuoliroolit, rock, musiikkiteollisuus, urakehitys	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme of Cultural Management

ABSTRACT

Author Pauliina Sneck	Number of Pages 44 + 1
Title Women in the Finnish rock industry. Insights to women's work and status in a male-dominated industry.	
Supervisors Hannu Sirkkilä, Arto Lindholm	
Subscriber Humanistinen ammattikorkeakoulu	
Abstract <p>This thesis studies women's work and their role in a male-dominated industry. In the thesis I examine the work environment of the Finnish rock industry from a woman's perspective. The purpose is to try to clarify are there prevailing gender roles in the industry and examine, whether the industry has developed any gender-related habits or norms that might affect a woman's career development.</p> <p>In this work I get acquainted with women who work as event producers and I have interviewed five women, who have built their careers in the rock industry. The interviews support this theoretical study and they give some authentic empirical insight about the situation of the Finnish rock industry and what kind of career development women can have.</p> <p>As a frame of reference with this theoretical study, I have used literature about women's studies, women's work and the sociology of rock. With the use of literature and interviews, my goal has been to examine the history of the Finnish rock industry, the masculinity of rock itself and to highlight different aspects of womanhood in a male-dominated industry.</p> <p>I have perceived the career development of women working as event producers by explaining the significance of education and networking, the challenges of combining work and personal life and also pointing out the difficulty of being a female executive or entrepreneur.</p> <p>As a conclusion, I showcase what a typical woman working in the industry is like. The aim of this thesis is to encourage its readers to question and reflect on their concerns about the subject at hand as well as raise discussion about the status of women who work in the Finnish rock industry.</p>	
Keywords Women's studies, status of women, gender roles, rock industry, career development	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Tutkimuksen taustaa	5
1.2 Tutkimustyön tavoite	6
1.3 Tutkimusaineistona haastattelu	8
1.4 Naistutkimus opinnäytetyön viitekehyksenä	10
2 NAISET JA ROCKIN HISTORIA	12
2.1 Nainen rockteollisuuden historiassa	12
2.2 Rockin maskuliinisuuden juuret	14
3 SUOMALAINEN SUKUPUOLITTUNUT TYÖ	18
4 NAISENA SUOMALAISESSA ROCKTEOLLISUUDESSA	20
4.1. Nainen on ”äijä”	23
4.2 Hyvät tyypit veljien kaljakerhossa	25
5 NAISTUOTTAJAN URA ROCKTEOLLISUUDESSA	28
5.1 Koulutuksen merkityksestä	28
5.2 Verkostoituminen rockteollisuudessa	30
5.3 Johtajanaiset ja naisyrittäjät	31
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	35
7 LOPUKSI	40
LÄHTEET	41
LIITTEET	45

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen taustaa

Suomalainen rockteollisuus on erittäin miesvaltainen ala, jossa naiset ovat perinteisesti työskennelleet miesten taustalla. Naiset sijoittuvat usein työtehtäviin, jotka ovat ns. suorittavaa tasoa, kun taas miehet etenevät urallaan nousujohteisesti. Naisen rooli rockteollisuuden historiassa on muuttunut ”fanista” ”bändimammaksi” ja tuntuu siltä, että naisen työtehtävät ovat jollain tavalla sidoksissa sukupuoleen. Tehdessäni töitä rockteollisuuden miesvaltaisessa työympäristössä, olen pohtinut sitä, miltä naisena oleminen kaikkien miesten keskellä tuntuu ja miksi naistoimijana oleminen tuntuu jotenkin erilaiselta, ulkopuoliselta.

Alalla vallitsee hierarkkinen jako toimijoiden keskuudessa ja sanotaan, että rockteollisuutta hallitsee ns. hyvä veli-kerho. Alalla työskentelevien naisten ja miesten välillä on havaittavissa sukupuoleen liittyviä sosiaalisia sekä seksuaalisia jännitteitä ja näyttää siltä, että urallaan edenneen naisen koetaan olevan yksi miehistä. Viime aikoina on tullut myös esille, että kouluttautuneet naiset kokevat sukupuolen olevan urakehityksen esteenä (Huhta & Meriläinen 2008, 12).

Kulttuurialan koulutus on lisääntynyt ja kulttuurituotannon opiskelu on suositumpaa kuin koskaan aiemmin. Tämä näkyy koulutusmahdollisuuksista ja valmistuvien opiskelijoiden määrästä. Vuonna 2008 valmistui Kulttuurialan opinnoista yhteensä 11 757 perustutkinto-opiskelijaa, joista naisia oli 67 % (Nikoskinen 2010, 7).

Viime vuosikymmeninä on suomessa tutkittu jonkun verran naisartistejä (Modinos 1994; Korhonen 1995; Tirkkonen 2008; Laitinen 2010), mutta en ole törmännyt tutkimukseen, joka pohtisi puhtaasti naistoimijoiden, tuottajien ja musiikin taustavaikuttajina toimivien naisten roolia rockteollisuudessa. Suoraan aiheeseen liittyvää kirjallisuutta ei juuri ole julkaistu, joten olen hyödyntänyt yleisteoksia feministisestä metodologiasta, sukupuolentutkimuksesta ja työelämän tutkimuksesta. Opinnäytetöinä on tutkittu aikaisemmin naisen ja perheen välistä suhdetta (Lähde 2007) sekä naisjohtajuutta (Heiskanen 2010).

Minulle on ollut jo pitkään selvää, että haluan tehdä naisen asemaan liittyvän opin-
näytetyön. Päätös on kulkenut ajatuksissani tehdessäni työoppimisjaksoja ja töitä
kulttuurialalla, erityisesti rockteollisuudessa. Olen kartoittanut ja havainnoinut ympä-
ristöäni tietoisesti naisen näkökulmasta. Tämän opinnäytetyön aihe on myös hyvin
henkilökohtainen ja tutkimuksen tekeminen on auttanut minua ymmärtämään itseäni
ja toimintatapojani ympäristössä, jossa olen saanut vastaan jossain jopa ylitse-
pääsemättömiä esteitä. Olen kokenut urakehitykseni hetkellisen pysähtymisen kun
huomasin oman rajallisuuteni ymmärtää ympäristöäni. Pitkän pohdinnan jälkeen tulin
päätökseen, etten pysty työskentelemään alalla, jossa tunnen joutuvani olemaan jo-
tain muuta kuin todellisuudessa olen. Vastoinkäymiset ovat liittyneet myös sukupuole-
leeni naisena. Sain eräänä marraskuisena iltana vuonna 2008 pyytämättä palautetta
alalla paljon arvostetulta miespuoliselta toimijalta. Hän oli sitä mieltä, että ”pääsin
hommiin vain koska on isot tissit ja nätti naama”. En hänen mielestään ollut nöyrä.
Hän kertoi minulle, että niin kauan kun hän toimii alalla, hän pitää huolen siitä, ettei
minulle sieltä töitä löydy. Koin naiseuteeni vetoamisen nöyryyttävänä. Tämä tapah-
tuma pysäytti ajattelemaan.

Tuija Saresma (2010, 59 - 62) on kirjoittanut omiin kokemuksiin vetoamisesta suku-
puolen tutkimuksessa. On luonnollista vedota omiin tunteisiin ja kokemuksiin, koska
itsellä on aito kokemus naisena olemisesta. Henkilökohtaisin kokemuksin perustellut
mielipiteet ovat kuitenkin ongelmallisia, jos niitä pidetään yksiselitteisinä totuuksina.
Feministinen tutkimus on kannustanut naisia lähestymään tutkittavaa aihettaan em-
piirisin lähtökohdin, mutta ongelmallista on kokemus-käsitteen epämääräisyys. Ko-
kemus käsitteenä on usein määrittelemätön ja ideologinen. Tehtävänäni tutkijana ei
ole käyttää kokemuksiani työn todistusaineistona vaan tulkiten niiden syntyproses-
sia suhteessa esimerkiksi haastateltaviini. Naistutkimus kuitenkin antaa mahdollisuu-
den tarkastella tunteita - miltä siis naisena oleminen tuntuu. Olen myös kannustanut
haastattelemani naisia puhumaan kokemuksistaan ja nimenomaan tunteistaan.

1.2 Tutkimustyön tavoite

Tässä opinnäytetyössä tutkin suomalaisessa rockteollisuudessa työskenteleviä nai-
sia. Kirjallisuuden ja henkilöhaastattelujen avulla tarkoitukseni on hahmottaa, minkä-

lainen rooli naisella on miesvaltaisessa työympäristössä. Työ on selvitys alalla vallitsevista sukupuolirooleista, stereotypioista sekä normeista. Yritän selvittää, missä asioissa alalla näkyy sukupuolen mukaista jaottelua. Onko alalla muodostunut joitain tiettyjä sukupuolitapoja ja normeja joilla voisi olla vaikutusta naisen urakehitykseen alalla?

Puhuttaessa rockteollisuudesta on tehtävä rajaus siihen, missä tehtävissä olevia naisia tutkimuksessa haastatellaan ja tutkitaan. En tässä tutkimuksessa perehdy sisällön tuottajiin eli musiikintekijöihin, soittajiin ja taiteilijoihin. Tuottaja-nimike on monitasoinen ja sitä käytetään alan sisälläkin eri merkityksissä (Bertling & Rantala & Saksala 2007, 7). Perehdyn tässä työssä rockteollisuuden toteuttavissa töissä työskenteleeviin naisiin, joita voidaan yleisesti tituleerata useilla nimikkeillä, kuten tuottaja, koordinaattori, promoottori, agentti jne. Yksinkertaistan rockteollisuuden monet tittelit käyttämällä tässä tutkimuksessa termiä tuottaja.

Nostan esille erilaisia näkökulmia naisena olemiseen rockteollisuudessa, voiko nainen olla nainen vai pitääkö hänen selviytyä miesvaltaisessa työympäristössä mukautumalla mieheksi muiden miesten joukkoon? Sukupuolen tasoja hahmotan ns. eron käsitteen avulla, joka hahmottaa sosiaalista sukupuolta (gender) ja biologista sukupuolta (sex) (Juvonen & Rossi & Saresma 2010, 21–22; Butler 2006 54–63). Naisia tutkiessani on oleellista myös selvittää erilaisia alalla vallitsevia sukupuolirooleja sekä stereotypioita. Tätä varten olen kartoittanut myös syitä siihen, miksi rockteollisuutta pidetään maskuliinisena, mikä rockista tekee niin miehistä?

Kyseessä on ala, jonne ei perinteisesti ole ollut mahdollisuutta suoraan kouluttautua. Alalla työskentelevien ihmisten koulutustaustat vaihtelevat erilaisten taiteen-, media- ja kaupallisten opintojen välillä. Hahmotan haastattelujen kautta myös koulutuksen merkitystä naisen urakehityksen kannalta. Olen kuullut useissa eri tilanteissa, ettei rockteollisuudessa koulutustaustalla ole työpaikan saamisen kannalta väliä, kunhan on ”hyvä tyyppi”. Mistä tällainen koulutuksen väheksyminen voisi johtua? Onko myös aktiivisella verkostoitumisella vaikutusta urakehitykseen, ja onko verkostoituminen rockteollisuudessa vaikeaa naiselle?

Verkostoitumisen kautta pääsen tarkastelemaan naisen suhtautumista työhön ja vapaa-aikaan. Kuinka näiden yhdisteleminen onnistuu alalla, jossa työajat ovat epä säännölliset ja työmääräkin voi toisinaan olla yhdelle ihmiselle resursoituna valtava. Naisen urakehityksestä, äitiydestä ja urasta on puhuttu viime vuosina paljon. Miten rockteollisuudessa työskentelevä nainen kokee työn ja perhe-elämän sovittamisen, onko äitiys haaste tai este oman urakehityksen kannalta?

Viimeisenä osana tässä työssä nostan esille johtajanaiset ja siivutan myös yrittäjyyden haasteita alalla. Naisjohtajuudesta on viime vuosina puhuttu paljon ja termi ”lasikatto” on yleisesti käytössä useissa tutkimuksissa. Lasikatolla tarkoitetaan naisen uran pysäyttävää näkymätöntä estettä. Sanotaan, etteivät naiset hae johtaviin töihin niin helposti kuin miehet. Pohdin tapaa millä tämä näkyy rockteollisuudessa. Onko miesvaltaisessa johtoportaan tilaa naisille?

Alan historian selvittämisen lisäksi olen pyrkinyt erilaisten henkilöhaastatteluiden kautta tuomaan esille kokemuksia ja näkemyksiä alan tilanteesta ennen ja tänään. Haastateltavani ovat naisia, joita yhdistää se, että he ovat kaikki luoneet uraansa suomalaisessa rockteollisuudessa.

Toivon, että työ antaa lukijalleen mahdollisuuden kyseenalaistaa ja pohtia omaa suhtautumistaan aihepiiriin. Tahtoisin, että tämä opinnäytetyö herättäisi alalla keskustelua positiivisessa mielessä ja auttaisi naistoimijoita ja alalle suuntautuvia opiskelijoita suhtautumaan kriittisesti tällä alalla vallitseviin käytäntöihin ja näin madaltaa kynnystä toimia alalla rohkeasti omia tavoitteita edistäen.

1.3 Tutkimusaineistona haastattelu

Teoreettisen tutkimuksen tueksi halusin saada myös aitoa näkemystä suomalaisen rockteollisuuden tilanteesta. Aitojen kokemusten ja empiirisen tiedon tärkeyden takia haastattelin viittä alalla työskentelevää naista. Haastateltavien tärkeimmäksi valintaperusteeksi nousi se, että he kaikki ovat jo luoneet uraansa rockteollisuudessa. Haastateltavat työskentelevät alalla joko suorittavissa tehtävissä tai johtotehtävissä.

He ovat kaikki yli 30-vuotiaita ja työskentelevät pääasiallisesti tuotannollisissa tehtävissä.

Olen haastateltavien yksityisyyden suojaamiseksi tehnyt kaikki haastattelut anonyymeina. Haastattelut olivat pääosin yksilöhaastatteluita, yksi tehtiin parihaastatteluna. Viitataan haastateltuihin käyttäen heistä nimityksiä H1, H2, H3, H4 sekä H5. Haastateltavista H1, H3 ja H4 ovat toimineet alalla johtotehtävissä, H2 ja H3 ns. suorittavalla tasolla. Haastateltavista H1:llä ja H3:lla on myös kokemusta yrittäjyydestä. Parihaastatteluun osallistuivat haastateltavat H4 ja H5.

Haastattelut toteutettiin vapaan keskustelun muodossa. Keskustelua ohjasi etukäteen laatimani kysymysrunko (liite 1). Kysymykset keskittyivät yleisellä tasolla alan toimintaan naisen näkökulmasta. Niissä käytiin läpi naisen historiaa rockteollisuudessa, haastateltavien omaa urakehitystä sekä ajatuksia alalla vallitsevista käytännöistä. Moneen kysymykseen oli tarkoitus vastata sen mukaan, miltä haastateltavasta tuntuu. Tähdensin haastateltaville sitä, että olen kiinnostunut juuri heidän tunteistaan ja ajatuksistaan, etteivät vastaukset perustuisi liikaa olettamuksille ja sille, mitä haastateltavani ajattelee minun haluavan kuulla häneltä.

Haastattelut olivat noin 1h -1,5h pituisia. Haastatteluja pidettiin erilaisissa ympäristöissä, kuten haastateltavan kotona, yleisessä kahvilassa sekä haastateltavan työpaikalla. Materiaalia sain runsaasti käyttöni, sillä kaikki haastateltavani keskustelivat suhteellisen avoimesti, joskin minulle jäi tunne muutaman haastateltavan kohdalla, että aiheesta olisi voinut saada mahdollisesti enemmänkin irti. Todennäköisesti täydentävä keskustelu olisi paikannut tätä, mutta pidin yli tunnin mittaista keskustelua riittävänä tämän tutkimuksen kannalta. Parihaastattelussa kävi ilmi yksilöhaastatteluista poikkeava toisenlainen perspektiivi ja lähestymistapa aiheeseen, mikä oli tietysti tutkimuksen tekemisen kannalta hedelmällistä. Parihaastattelu toteutettiin muista haastatteluista poiketen työympäristössä ja tällä saattoi olla vaikutusta haastateltavien vastauksiin.

Olen tulkinnut ja analysoinut haastatteluja rinnakkain naistutkimuksen teoreettisen viitekehyksen kanssa. Haastattelujen tarkoitus on tuoda näkemystä aiheeseen tämän päivän toimijoilta ja auttaa hahmottamaan tilannetta alalla tällä hetkellä. Haastattelu-

jen kautta olen tuonut perspektiiviä tutkimuksen tekemiselle ja saanut perusteita omille päätelmilleni.

1.4 Naistutkimus opinnäytetyön viitekehystenä

Naistutkimus on pitkään toiminut sukupuolentutkimuksen kattokäsitteenä. Sille on myös nostettu rinnalle vaihtoehdoksi nimitys feministinen tutkimus, jonka tarkoituksena on painottaa, ettei kyseessä ole vain naisten tutkiminen. Sukupuoleen liittyy myös seksuaalisuuteen, ikään ja rotuun tai esimerkiksi uskontoon liittyviä hierarkioita. Feministinen tutkimus nähdään myös poliittisena tekona. Näiden käsitteiden rinnalle on noussut myös käsite sukupuolen tutkimuksesta. Käsitteiden määrittelemisen ei ole yksiselitteistä ja ne ovat saaneet kritiikkiä osakseen. Kuitenkin viimeaikoina sukupuolentutkimus on ottanut paikkansa tutkimuksen kattokäsitteenä. (Juvonen & Rossi & Saesma 2010, 11–12.)

Tutkittaessa naisen roolia miesvaltaisessa ympäristössä, tutkitaan sukupuolta. Sanoetaan, että naisen ja miehen työt ovat jakautuneet yhteiskunnallisten ja taloudellisten syiden takia ja nämä ovat synnyttäneet sukupuolijärjestelmän. Filosofi Michel Foucault on käsitellyt aihetta sosiaalisen konstruktionismin käsitteen avulla. Käsitteen avulla tulkitaan, että sukupuolirooleihin kasvetään yhteiskunnallisten diskurssien myötä. Judith Butler on kehittänyt sosiaalikonstruktionismin kritiikkiä niin, että sosiaalinen sukupuoli on muuttuva ja biologinen sukupuoli jää sen varjoon. Biologinen sukupuoli näyttäytyy siis vain sosiaalisen sukupuolen kautta. (Liljeström 1996, 119–120.)

Sukupuolijärjestelmän käsitettä voidaan tarkastella patriarkaattiteorian ja sex/gender-jaottelun avulla. Patriarkaatin käsite kuvaa miesvaltaa, dominanssia. Se ylläpitää sukupuolisyrintää ja kontrolloi naisten työvoimaa, seksuaalisuutta ja lisääntymiskykyä. Käsite kuvaa miesten välistä verkostoitumista. (Koivunen 1996, 56 & Liljeström 1996, 111–112.) Sex ja gender ovat tavanomainen puhetapa feministisessä teoriasa. ”Sex” viittaa naisen ja miehen fysiologisiin ja anatomisiin eroihin, ”gender” taas viittaa sosiaalisiin, kulttuurisiin ja psykologisiin rakenteisiin ja ne ovat syntyneet sukupuolten biologisista eroista (Liljeström 1996, 115). Suomen kieli on ongelmallinen

sukupuoli-sanan suhteen. Suomen kielessä sukupuolta täytyy hahmottaa avaamalla sanaa laajemmin, esimerkiksi ruumiillinen sukupuoli, yhteiskunnallinen sukupuoli tai kulttuurinen sukupuoli. Näin voidaan paremmin ymmärtää sukupuoleen liittyviä tasoja, ja sitä mitä tarkimmin tutkitaan. Sukupuoli ja seksuaalisuus eivät suomen kielessä tarkoita samaa. Sukupuoli itsessään viittaa naisen ja miehen ruumiillisiin eroihin, mutta se myös tarkoittaa naisen ja miehen suhdetta toisiinsa kulttuurissa ja yhteiskunnassa. (Juvonen & Rossi & Saresma 2010, 12–13.)

Eron käsitteellä on pitkä historia feminismissä ja se on keskeinen feministisen ajattelun perusta. Eron käsitteellä ei tarkoiteta pelkästään miehen ja naisen välisiä eroja, se käsittää myös naisten välisiä eroja sekä naisen sisäisen minän erojen merkitystä. Eron käsite auttaa ymmärtämään, kuinka olennaista sukupuoliero on. Toisaalta se nostaa epäsuorasti esille myös kysymyksen siitä, kuinka olennaista haluamme sukupuolierojen olevan. (Rojola 1996, 159–161.)

Judith Butler (2006) on esittänyt kysymyksen niistä lähtökohdista, että olemassa olisi joku ”erityisesti naisisen” alue. Hän on pohtinut, mitä on naiseuden universaali luonne ja tapahtuuko naisiin kohdistuvaa patriarkaalista sortoa juuri sen takia, että naisilla on jokin toisiaan yhdistävä tekijä. Vaikka naisten ja miesten biologinen sukupuoli eroaa toisistaan, heidän sosiaaliset sukupuolensa voivat risteytyä. Ei ole syytä olettaa, että sosiaalinen ja biologinen sukupuoli toteutuisivat aina yhdessä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että naista voidaan tarkastella maskuliinisilla diskursseilla yhtä lailla kuin miestä feminiinisillä (Butler 2006, 53–55). Rockteollisuudessa nämä diskurssit kohtaavat maskuliinisten ”äijämäisten” naisten toimintaa tarkasteltaessa.

2 NAISET JA ROCKIN HISTORIA

2.1 Nainen rockteollisuuden historiassa

Rockmusiikki syntyi Yhdysvalloissa 1950-luvulla ja tämä uusi rajoja rikkova musiikkityyli vakiinnutti nopeasti asemansa uutena nuorisosuuntauksena. Rockia pidettiin pitkään ns. pahojen poikien juttuna. Hyvistä kodeista lähtöisin olleet pojat eivät soitaneet tai kuunnelleet rockmusiikkia. Ensimmäiset rockmuusikot olivat 1950-luvulla työväenluokan teini-ikäisiä poikia, ”naapurin sällejä”, joihin yleisön oli helppo samastua (Frith, 1988, 67). Rockteollisuus syntyi kahden erilaisen markkina-alueen löytymisen myötä; 1950-luvulla rock tavoitti työväenluokan teini-ikäiset ja seuraavana vuosikymmenenä keskiluokan nuoret (Frith 1988, 65). Kira Gronow on kuvannut rockkulttuuria seuraavasti:

”Rockkulttuuri oli maskuliinista ja työväenluokkaista. Ajateltiin, että kiltit tytöt on kotona.” (Aho & Taskinen 2004, 307)

Suomessa rockin läpimurto tapahtui vuonna 1956, samana vuonna kuin television suosio kasvoi. Tällöin järjestettiin Turussa suomen ensimmäinen rock-konsertti 22.10.1956 (Toivonen 2003, 19–20). Konsertti sai nuorison villiintymään ja se sai todella suurta mediahuomiota. Suurimmaksi osaksi suomalainen lehdistö tuomitsi tapahtuman ja paheksui sitä. Rockin menestykseen suomessa vaikutti paljon äänite-myynnin kasvu, jonka mahdollisti vinyylilevyjen valmistuksen aloittaminen vuonna 1955 (Bruun & Lindfors & Luoto & Salo 1998). Musiikki tavoitti yleisön niin nauhoitusten kuin konserttien muodossa. Vuonna 1957 järjestettiin ensimmäinen rock’n’roll laulukilpailu Helsingin Työväentalolla. Kilpailuun osallistui myös Anneli Sistonen, RockAnssi, jota pidetään ensimmäisenä suomalaisena naisrokkarina (Aho & Taskinen 2004, 13). Samana vuonna avattiin nuorisokahvila Helsingin Siltasaareen. Hakerhoksi kutsutusta nuorisokahvilasta tuli nopeasti nuorison suosima ajanviettopaikka, jossa oli mahdollisuus soittaa ja kuunnella rock’n’roll musiikkia. (Aho & Taskinen 2004, Bruun & Lindfors & Luoto & Salo 1998).

1950-luvulla iskelmämusiikki oli hyvin suosittua ja naiset ovat olleet sen historiassa vahvimmin esillä laulusolisteina. Nämä samaiset iskelmänaiset, kuten Laila Kinnunen

ja Irina Milan, nauhoittivat ensimmäiset naisten rock'n'roll levyt (Aho & Taskinen 2004, 9-11). Naisrockmuusikoita oli kuitenkin hyvin vähän verrattuna miehiin ja naiset toimivatkin usein miesten bändien taustalaulajina. Naiset olivat aktiivisia, mutta usein esimerkiksi oman tuotannon tekeminen jäi ”pöytälaatikkoon” (Aho & Taskinen 2004, 35).

”Bisnes oli niin miesvoittoista. Ajattelin, että kaikki nauraa mut pystyyn, jos tarjoan omia sävellyksiäni” (Aho & Taskinen 2004, 35)

1960-luvulla suomalainen rockteollisuus kasvoi, kun suomalainen poplehdistö syntyi ja kotimaiset levy-yhtiöt, esimerkiksi Discophon, Fazer, Levytukku, LOVE Records ja kansainvälisen levy-yhtiö EMI:n sisaryhtiö perustettiin. Rockfestivaalit lisääntyivät ja kasvoivat.

”Jätkät häärivät 70-luvulla, nyt ja tulevat aina häärimäänkin musabisneksessä” (Aho & Taskinen 2004, 53)

Vielä 1970-luvulla naiset jäivät miesten varjoon. Erilaisia rockmusiikin alatyylejä oli tullut lisää ja Suomessa populaarimusiikki oli jakautunut selkeästi popiskelmään ja rockiin (Jalkanen & Kurkela 2003, 549). Rockteollisuudelle merkittäviä tapahtumia olivat mm. ensimmäinen Ruisrock sekä suomen kuuluisimman rockklubin Tavastian perustaminen, jotka molemmat tapahtuivat vuonna 1970. Samoihin aikoihin musiikin tuottajien määrä kasvoi ja tuotanto ammattimaistui ja kotimainen rock oli suosionsa huipulla. Sitä ei kuitenkaan pidetty edelleenkaan pysyvänä ilmiönä. Rock oli musiikkia, jonka uskottiin tuhoavan yhden sukupolven.

Rock ei ollut naisen maailma – naismuusikoita oli vähän ja heitä oli vielä vähemmän tuotannon puolella. He toimivat lähestulkoon poikkeuksetta laulajina ja jäivät miesartistien varjoon. Naisen tehtävä oli palvella miestä ja myös naisen paikkaa rockyleisössä on vähätelty (Frith 1988, 90). Jos lähtökohtaisesti esiintyvillä naisilla oli vaikeuksia edetä miehisessä rockteollisuudessa, tuottajana työskenteleminen oli vielä vaikeampaa. Naisten oli pyrittävä olemaan sellaisia, miten he olettivat miesten heitä huomioivan ja naisten tuli olla ”yksi pojista” (Frith 1988, 90). Nainen edusti kotia, sovinnaisuutta, miehille rutiinia. Rock oli kaikkea muuta kuin rutiineja ja sovinnaisuutta,

se oli irtautumista ja itsenäistymistä. Naisten oletettiin olevan kotona, miehen tukena (Frith 1988, 91–92).

Rockteollisuudessa toimi äänilevy-yhtiöitä ja itsenäisiä rockyrittäjiä. 1970-luvun loppuun mennessä niiden rinnalle oli syntynyt erikoispalveluita; managereita, promootto-reita, teknisen tuotannon suunnittelijoita, tapahtumajärjestäjiä ja lakimiehiä. Rockteollisuus ammattimaistui sitä myötä kun sen kaupallinen arvo nousi. (Frith 1988, 105–106.)

Suomalainen rockteollisuus koki murrosaikansa 1980-luvulla, kun ulkomaisia artisteja alkoi virrata suomen esiintymislavoille tiuhempaan tahtiin. Suuri tekijä alan murrokseen on ollut myös anniskelulainsäädännön muutos, joka mahdollisti klubien ja ravintoloiden livemusiikin järjestämisen (Nikula 2010). 80-luvulla aloittivat toimintansa paikallisradiot ja kotimainen levy-yhtiötoiminta kasvoi ulkomaalaisten suuryhtiöiden kannustuksella.

Rockin historiaan on liittynyt myös hyvin vahvana osana erilaiset alakulttuurit. Rockteollisuuden ulkopuolelle kehittyi itsenäisiä musiikkiliikkeitä, joista punkrock on ollut naisen aseman kannalta merkittävä (Frith 1988, 65). Punkliike oli massakulttuuria luovasta rockteollisuudesta irtautunut ja sen ideologiaan kuului kulutuksellinen ”riippumattomuus” (Frith 1988, 163). Punkin naismuusikot olivat ensimmäisiä, jotka asettuivat ns. samalle arvotusasteikolle miesten kanssa. Punkia johtivat miehet, mutta sen seksuaaliset vaikutukset esiintyjiin ja yleisöön vetivät naiset mukaan musiikilliseen yhteisöön. Punkin anarkismi ja vapautus antoi myös naisille tilaisuuden olla kapinallisia. (Frith 1988, 252-253.)

2.2 Rockin maskuliinisuuden juuret

Maskuliinisuuden määrittäminen ei ole täysin yksiselitteistä. Se ymmärretään feminiinisuuden vastakohtaksi ja samoin kuin feminiinisyys, maskuliinisuus pyrkii poistamaan kaikki feminiiniset piirteet itsestään päästäkseen täysin puhtaaseen maskuliini-

suuteen. Se on muunneltavissa oleva ideologinen merkitysrakenne, eikä sitä voida pitää absoluuttisena (Jokinen 2010, 128–129).

Rockin maskuliinisuuden juuret ovat nuorisokulttuurissa. Valtaosa varhaisen rock-musiikin kuulijakunnasta oli nuoria ”teini-ikäisiä”. 1950-luvulla nuorten rahan kulutusta hallitsivat nuoret miespuoliset työläiset ja he olivat sotien jälkeen sukupolvi, jolle vapaa-aika oli ensimmäistä kertaa hyvin merkityksellistä. Teknologian kehittyminen toi mukanaan levysoittimet ja single- ja LP-levyt saapuivat markkinoille (Saaristo 2003, 8). Oma nautinto ja mielihyvän saavuttaminen olivat arvossaan. Vapautuminen on hyvä termi kuvaamaan sen ajan nuoren ajatusmaailmaa. Oli vapauduttava vanhemmista, koulusta ja löytää oma polku työelämässä. Rockmusiikki oli juuri sitä, mitä nuoriso kaipasi, se tarjosi juuri tätä vapautumista. Se myös yhdisti eri yhteiskuntaluokissa elävät nuoret - keskiluokkaisille nuorille oli ominaista ottaa alemman luokan tapoja ja tyylejä omakseen. Tämäkin oli osa vanhojen normien vastaan kapinoimisesta. (Frith 1988, 188–189 & 197.)

Rock-kulttuuri loi ikuisen nuoruuden käsitteen, jonka olennaisena osana tuli myös nuorten seksuaalinen vapautuminen. Seksistä tuli nuorille yksi vapaa-ajan kuluttamisen muoto ja erityisesti miehet olivat sen kuluttajia, naiset joutuivat tyytymään eräänlaisen sukupuolisen hyödykkeen rooliin. Rock oli boheemia ja siihen kuului kodista ja kodin arvoista irtautumista. Naiset edustivat juuri näitä kodin arvoja ja siksi nuoren miesten kapinat kohdistuivat naisiin jättäen naisen toissijaiseen asemaan. (Frith 1988, 248–249.)

Myös tytöt omaksuivat rockmusiikin vaikutuksen. He kuuntelivat sitä siinä missä pojatkin. Sukupuolten välisiä eroja kuitenkin löytyi, sillä tytöt olivat poikiin verrattuna kiinnostuneempia tanssimisesta ja fanikulttuurista, johon kuuluivat faniklubit, julistelehdet ja rocktähteyks (Frith 1988, 2016). Tytöt olivat todellisia musiikin kuluttajia, sillä he viettivät paljon enemmän aikaa kotona kuin pojat. Kotona oleminen oli monille vielä tavanomaisempaa kuin esimerkiksi itsenäistyminen työelämässä. Avioliitto oli monelle se merkittävin uravalinta. Tämä tyttöjen kotiin jääminen on vaikuttanut paljon siihen, miksi rockin radikaalinen vapautuminen koski enemmän poikia, sillä vapautuminen tapahtui nimenomaan kodin ulkopuolella. (Frith 1988, 204–206.)

Simon Frithin (1988) mukaan tytöt viettivät kotona aikaa kolmesta syystä: ensimmäinen syy oli se, että vanhemmat kontrolloivat ja rajoittivat tyttöjen elämää enemmän verrattuina poikiin. Kodin ulkopuolisten houkutusten ajateltiin vaikuttavan negatiivisesti tyttöihin. Rockin sanottiin olevan paholaisen musiikkia ja aiheesta käytiin jatkuvasti moraalista keskustelua nuorisoa turmeltavana ajanvietteenä (Saaristo 2003, 11). Tyttöjä haluttiin kontrolloimalla valmistaa aikuiseen elämään, perhe-elämään kotona. Vapaa-aika kodin ulkopuolella oli poikien yksinoikeus. Toinen syy johtuu tästä, sillä kotiin jäämisen myötä tytöille rakennettiin jo varhaisessa vaiheessa roolia kotona. He osallistuivat perheen arkeen ja olivat sidoksissa siihen myös taloudellisesti. Tyttöjen työpaikka oli kotona. Kolmas syy tyttöjen jäämisessä kotiin oli myös se, että he käyttivät huomattavan paljon enemmän aikaa valmistautuessaan ulos menemiseen. Meikit ja vaatteet olivat osa vapaa-aikaa, jota tytöt mielellään harrastivat omissa tyttöporukoissaan. (Frith 1988, 233–234.)

Rockmusiikin sukupuolittumista on tutkittu jonkun verran, tutkimukset ovat pääasiassa keskittyneet erilaisiin sukupuolisiin representaatioihin rockmusiikissa esittävän artistiin tai musiikkiteokseen liittyen. Luin tutkimuksia, joissa selvitettiin mm. rokkari miesten sukupuolta (Soilevuo Grønnerød 2008), naisartistin visuaalista ulosantia ja sukupuolista roolia musiikkivideoissa (Modinos 1994), naisartistin urakehitystä (Ilonen 2010), mutten ole törmännyt tutkimukseen, joka olisi käsitellyt naisen roolia nimenomaan rockteollisuuden työtehtävissä. Naisen roolia rockteollisuudessa sivuutetaan toki historiankirjoissa (mm. Aho & Taskinen 2004, Bruun & Lindfors & Luoto & Salo 1998, Frith 1988, Jalkanen & Kurkela 2003), mutta yleisesti aihetta on lähestytty hyvin maskuliinisesta näkökulmasta käsin. Tämä maskuliininen näkökulma on rockteollisuudessa hallitseva normi (Soilevuo Grønnerød 2008, 16–17).

Rockteollisuutta pidetään maskuliinisena. Tällä maskuliinisuudella voidaan tarkoittaa miesten enemmistöä alan toimijoista tai sen symbolisista esityksistä, jotka näkyvät rockin visuaalisuudessa ja itse musiikissa (Soilevuo Grønnerød 2008, 16). Soilevuo Grønnerød (2008, 16–17) on esittänyt R.W.Connelin jaottelemat neljä erilaista rockin diskurssia. Näitä ovat empiirinen, normatiivinen, essentialistinen sekä symbolinen diskurssi. Empiirisessä diskurssissa rock on maskuliinista silloin, kun miehiä on enemmistönä toimijoista. Miesten enemmistö näkyy selvästi suomalaisessa rockteollisuudessa. Miesten tapoja toimia pidetään yleensä oikeana tapana ja tämä oikea-

tapaisuus luokitellaan normatiiviseksi diskurssiksi. Ulkoiset sukupuoliset tekijät, esimerkiksi että mies pystyy lähtökohtaisesti tekemään jotain ollessaan voimakkaampi fyysisesti kuin nainen, on essentialistista maskuliinisuuden diskurssia. Essentialistinen diskurssi näkyy esimerkiksi musiikin teknologiaan liittyvissä työtehtävissä. Naiset harvoin ovat esimerkiksi lavanrakentajia, koska työ on hyvin fyysistä. Symbolinen maskuliinisuuden diskurssi ilmentyy rockmusiikin visuaalisuudessa ja rocktäyteyden representaatioissa mediassa.

”On rockhiekkalaatikko, jossa on aina leikkineet vain pojat”
(Aho & Taskinen 2004, 305)

3 SUOMALAINEN SUKUPUOLITTUNUT TYÖ

Suomalainen nainen ei ole ollut tyypillinen kotirouva vaan naiset ovat käyneet kokopäivätoissa yhtä lailla kuin miehetkin. Naiset ovat 1900-luvulta alkaen työskennelleet erityisesti palvelualoilla ja tämä on vaikuttanut paljon naisen palkkatyön rakentamiseen. (Hentilä 2006, 138–141.)

Työelämän sukupuolittuneisuus on hyvin yleistä modernissa hyvinvointivaltiossa. Tätä tarkastellaan usein segregatio-termin avulla. Horisontaalinen segregatio ilmenee työelämän jakautumisella miesten ja naisten aloihin, esimerkiksi naiset tyypillisesti työskentelevät sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävissä kun taas miehet hallitsevat teollisuutta. Vertikaalinen segregatio tarkoittaa työtehtävien jakautumista sukupuolen mukaan. Myös miesten ja naisten väliset palkka- erot, perhe-elämän ja työn välillä tasapainoilu ja maskuliininen arvomaailma työelämän rakenteissa kuvastavat työelämän sukupuolittuneisuuden ongelmakohtia. (Korvajärvi 2010, 186–189.)

Suomessa työelämän segregatio on hyvin voimakasta (Korvajärvi 2010, 185). Perinteet miesten ja naisten töistä pitävät pintansa tänäkin päivänä ja tämä näkyy ihan selkeästi suomalaisessa työelämässä. (Huhta & Meriläinen 2008, 57; Korvajärvi 2010, 185). Segregation juuret ovat historiassa. Naiset tekivät pääasiassa maataloustöitä ennen kuin 1950-luvulla kaupungistuminen, elinkeinorakenteen muutos ja naisten lisääntyneet koulutusmahdollisuudet avasivat naisille oven työelämään. Naiset saivat jalansijansa palvelu-, myynti- ja konttoritöissä (Hentilä 2002, 136). Sitä mukaan kun naiset alkoivat ottaa roolia työelämässä, segregatio voimistui entisestään (Hentilä 2002, 156). Tänä päivänä naisia työskentelee hoitoalalla selvästi enemmän kuin miehiä. Insinöörinä työskentelevä nainen on enemmänkin poikkeus kuin sääntö. Tutkimukset osoittavat, että naiset työskentelevät pääsääntöisesti naisvaltaisilla aloilla ja heille on tyypillisempää työskennellä ns. pätkätoissa. Naisten ja miesten välinen palkkaero on n. 20 % ja naisia työskentelee johtotehtävissä selkeästi vähemmän kuin miehiä (Pietiläinen 2006).

Työelämän segregatio tulee usein näkyville siinä vaiheessa, kun nainen on perustamassa perhettä. Äitiyden katsotaan hidastavan urakehitystä, koska nainen joutuu

olemaan poissa aktiivisesta työelämästä. Perheenperustamisiässä olevia naisia pidetään riskinä, koska he tulevat työnantajalleen kalliiksi. Pahimmillaan äitiyslomalle jäämisen pelko voi johtaa siihen, että naisia siirretään määräaikaisesta projektista toiseen, jotta vältetään se tilanne, että nainen joutuisi jäämään pois projektista kesken kaiken. Myös naisen ikä voi vaikuttaa työnsaantiin, vaikkei näin saisi olla. (Jokinen 2005, 73.)

Lasikatto-käsite nousi yleisen keskustelun aiheeksi 1980-luvun puolivälissä, kun Yhdysvalloissa julkaistiin artikkeli siitä, kuinka työelämässä esiintyy työtehtävien eriytymistä sukupuolen mukaan. Tämä näkyy mm. siinä, että naisia toimii johtotehtävissä huomattavasti vähemmän kuin miehiä. Lasikatto tarkoittaa kuvainnollisesti näkymättömyyden estettä, joka estää naista edistämästä uraansa. Lasikattoa ylläpitävät erilaiset vakiintuneet maskuliiniset käsitykset johtajuudesta, kulttuuriset ja sosiologiset perinteet, jotka tukevat miesten nousemista helpommin korkeampiin työtehtäviin. (Kauppinen 2006, 15–17; Koivunen 2006, 93–94.)

Ajatellaan, että naiset ja miehet tekevät elämänsä eri vaiheessa toisistaan eroavia töitä ja jotkut näistä töistä mielletään nimenomaan naisen töiksi tai miehen töiksi. Tällaista sukupuolitapaa on tutkittu aikaisemmin arjen kautta. Sukupuolitapa ei viittaa yksilön ominaisuuksiin vaan siihen, että yksilö voi toimia tietyn tavan mukaisesti. Heterotapaisuus on yleisin sukupuolitavan muoto, jossa nainen ja mies ovat toisiaan täydentävä pari. He siis jollain tavalla tarvitsevat toisiaan (Jokinen 2005, 50). Tämä sukupuolitavan malli johtuu totutuista käytännöistä. Muita sukupuolitapojen malleja ovat myös tietoinen sukupuolitapaisuus, jossa esimerkiksi nainen käyttää naiseuttaan hyväksi työssään. Sukupuolireflektiivisyyden mallissa pohditaan tapahtuvaa toimintaa, muttei vaikuteta siihen. Tietoinen sukupuolireflektiivisyys on tietoista tasa-arvoista toimintaa (Jokinen 2005, 51.)

Sukupuoli tulee esille väistämättä työelämässä. Jo ulkoiset tekijät ja äänen käyttö tuovat esille työntekijän sukupuolen ja seksuaalisuuden. Sukupuolta tehdään ajatuksissa ja teoissa, eri yhteiskunnissa ja kulttuureissa. Naisten ja miesten välistä eroa muodostetaan keskusteluissa jatkuvasti ja juuri nämä keskustelut aiheuttavat sukupuolitavan kaavamaisuutta ja sukupuolistumista työelämässä. Työelämässä suku-

puolten väliset jaottelut ovat hyvin pysyviä, edelleen ajattelemme naisen olevan sopimaton automyyjä. (Korvajärvi 2010, 185–189.)

Suomalaisessa työelämässä on perinteisesti ajateltu, ettei sukupuolella ole merkitystä (Silius 1995, 49–50). Tällä tarkoitetaan sitä, että Suomessa kansalainen, ammattilainen ja vaikkapa rockteollisuudessa promoottori ovat neutraaleja käsitteitä. Silius nostaa esille professionalismin käsitteen, jolla tarkoitetaan uraa tehneen ammattilaisen työn tulosten julkisuutta ja näkyvyyttä. Professionaalisuuden käsite viittaa johtamiseen ja valtaan, jotka yleisesti ottaen mielletään maskuliiniseksi käsitteiksi työelämässä. (Silius 1995, 49–50.)

4 NAISENA SUOMALAISESSA ROCKTEOLLISUUDESSA

Naiset ovat rockteollisuudessa perinteisesti toimineet miesten taustalla. Tänä päivänä naisten määrä kuitenkin on kasvussa ja heitä näkeekin jo hyvin paljon työskentelemässä erityisesti tapahtumapuolella. Naiset ovat myös olleet aktiivisia yhdistystoiminnassa. Naiset ovat tyypillisesti toimineet rockteollisuudessa muun muassa assistentteina, sihteereinä, toimistotyöntekijöinä ja talouteen liittyvien asioiden hoitajina. Heitä on myös ohjelmamyyjinä, tiedottajina sekä erilaisissa tuotannollisissa tehtävissä festivaaliorganisaatioissa. Managerina toimiva nainen on harvinaisuus, artistipromootiopuolella heitä on nykyään enemmän. Miehet hallitsevan alan johtotehtäviä, ja heitä toimii valtaosana myös musiikin tekniikkaan liittyvissä töissä. Naisia työskentelee fyysisissä rakennukseen ja tekniikkaan liittyvissä tehtävissä, mutta he ovat enemmänkin poikkeus kuin sääntö.

”Lahjakkaat naiset menevät muille aloille, esimerkiksi maalaustaiteeseen. Perinne on, että pojat soittaa ja pojat tekee” (Aho & Taskinen 2004, 306)

Miten nainen päätyy töihin rockteollisuuteen? Haastateltavista osa nosti tärkeäksi asiaksi aidon kiinnostuksen musiikkiin (H3; H4; H5). Miehet päätyvät alan töihin usein omien bändiharrastusten kautta. Naiset saavat töitä rockteollisuudesta myös ihmissuhteiden myötä, esimerkiksi seurustelukumppanin (H1) tai ystävän kautta (H2). Rockteollisuus ympäristönä ei ole sellainen, jonne vain päädytään, vaan töitä haluavalta odotetaan vahvaa näyttöä omasta halukkuudesta (H4). On erittäin tyypillistä, että alalle saapuva ihminen aloittaa työuransa täysin pohjalta, ns. ”alemman tason töistä”, tuottajan paikalle on hyvin pitkä matka. Uran alussa tuleva tuottaja pääsee varmasti kantamaan laatikoita, myymään olutta, paitoja ja lippuja, siivoamaan toisten jälkiä, keittämään kahvia ja kattamaan artistin takahuonetta. Haastatteluissa kävi ilmi, että uran alkuvaiheessa naiset ja miehet ovat eri lähtökohdissa (H1; H3). Koetaan, että miehen on helpompi aloittaa suoraan hiukan vaativammissa työtehtävissä, kun taas nainen aloittaa työuransa hyvinkin alhaalta ja etenee hitaasti urallaan ylöspäin haastavampiin työtehtäviin. Haastateltavat olivat hyvin yksimielisiä siitä, että työn kautta asioita opitaan parhaiten. Tuottajan tehtäviin ei pääse vain papereiden perusteella.

”Yksi tärkeä syy siihen, miksi naisia ei ole ollut rockissa on esikuvien puute” (Aho & Taskinen 2004, 307)

Itse tuottajien ammattikunta on vielä kovin uusi Suomessa. Tuottaja-nimike on yleisimmin tuttu elokuva- ja televisiomaailmasta, mutta tänä päivänä tuottajia tavataan myös teattereissa ja erilaisissa tapahtumatuotannoissa. (Saksala 2007, 5). Tuottajuutta on erilaista, riippuen siitä, missä tuottaminen tapahtuu. Tapahtumatuottaja voi vastata niin pienen klubin järjestämisestä kuin suuren yleisötapahtumankin kordinoimisesta. Myös tuottajan vastuu voi vaihdella paljon, niin tapahtumaorganisaation sisällä kuin muihin organisaatioihin verrattuna. Samanarvoinen tuottaja ei välttämättä vastaa samanlaisista asioista, vaikka kyseessä olisi muuten kaikin puolin samanlaiset rockfestivaalit tai artistin levynjulkistamisen promotio. Tuottajan työtehtävät ovat vaihtelevia: hän hankkii rahoituksen, huolehtii budjetoinnista ja sen toteutumisesta, allekirjoittaa sopimukset, rekrytoi muut työntekijät ja vastaa markkinoinnista ja mainonnasta. (Bertling 2007, 10). Tuottaja voi tehdä jonkun osa-alueen edellä mainituista työtehtävistä tai hän voi vastata kaikista. Tuottajan työ on vastuullista, hänen tehtävänä on pitää tapahtuma koossa alusta loppuun. (Bertling 2007, 61.)

Useammassa haastattelussa (H2; H4; H5) nousi esille termi ”kansiotuottaja”. Tällä tarkoitetaan tuottajaa, joka tekee tapahtumia siistinä sisätyönä. Rockteollisuudessa tuottajan työhön kuuluu olennaisena osana asenne, ettei pelkää liata käsiään. Kansiotuottajalla viitataan enemmän yritystapahtumia järjestävien yritysten työntekijöihin. Fyysistä työtä kaihtavaa tuottajaa ei arvosteta, sillä rockteollisuuteen liittyy niin vahvasti hyvin erilaisten, myös likaisten työtehtävien hoitaminen huolimatta siitä, minkälaisessa asemassa normaalisti toimisi. Huomioitavaa on kuitenkin se, että haastateltavien mielestä myös miehet voivat olla kansiotuottajia, termi ei viittaa pelkästään naisiin.

Rockteollisuudessa tittelien merkitys on pieni. Pienellä alalla kuka tahansa voi olla johtaja jos tahtoo itseään sillä nimellä kutsua. Alalla ratkaisee tehdyt työt, ei niinkään se, mitä omassa käyntikortissa lukee. Titteliin ja omaan työhön liittyy kuitenkin tietty varmuus omasta tekemisestä (H1). Rockteollisuudessa tilanteet elävät ja työt vaihtuvat. Nainen kaipaa myös turvallisuuden tunnetta omaan tekemiseensä. Vakituinen

työpaikka on monelle haave alalla, jossa toimitaan usein freelancerina. Tällä kertaa haastateltavat H1, H2, H4 ja H5 työskentelivät vakituudessa työsuhhteessa. H3 toimi yksityisyrittäjänä.

4.1. Nainen on ”äijä”

Naisten ominaisuudet miehiin verrattuna ovat erilaisia. Maskuliinisessa rockteollisuudessa toimiva nainen joutuu usein olemaan ”äijä”. (MUSEX 2010, 6)

”On ollut rankkaa miesvaltaisella alalla. Joskus nuorempana luovuin naiseudestani tullakseni hyväksi jätkeksi ja näin pärjätökseni paremmin kundien kanssa.” (Popp 2002, 142)

Myös haastateltavani kokevat joutuvansa olemaan toisinaan työssään ”äijä”. Jo alalle hakeutuvalta odotetaan tällaista piirrettä tai äijämäisyys tulee työn tekemisen myötä. Äijyys ei tarkoita ulkoisia piirteitä vaan enemmänkin henkistä kestävyyttä. Äijämäinen nainen on miesvaltaisessa työyhteisössä samalla viivalla muiden miesten kanssa, äijyys lisää myös naisen uskottavuutta miesten keskuudessa (H1; H3). Yrity maailmassa puhutaan saunakeskusteluista, joihin naisilla ei ole asiaa. Tähän osa haastateltavistani sivulauseessa totesivat, ettei heitä miesten kanssa saunominen häiritse. Äijyys on ominaisuus, joka lähtee naisesta itsestään. Se ei kuitenkaan ole piirre, johon naisen pitäisi lähtökohtaisesti pyrkiä pärjätäkseen miesten maailmassa. Kaikki haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, että nainen on sopeutuvainen. Oppiesaan työskentelemään miesten kanssa miesten ehdoilla, häntä pidetään osana työyhteisöä – ja samalla sukupuoli unohtuu.

Haastateltavani eivät olleet kokeneet vakavaa sukupuolesta johtuvaa syrjintää, osa (H1; H3) muutamassa yksittäisessä tapauksessa. Päivi Korvajärvi (2010) on urallaan haastatellut useita naisia liittyen syrjintään työelämässä. Hänen haastateltavansa ovat antaneet hyvin samanlaisia vastauksia syrjintään liittyvissä kysymyksissä kuin minunkin haastateltavani tässä työssä. Haastateltavien omalle kohdalle syrjintää ei ole tullut kovinkaan paljon, mutta moni kertoo tuntevansa lähipiirissään ihmisen joka syrjintää on kokenut. Haastateltavat kokevat olevansa itse tasa-arvoisessa asemas-

sa miespuolisten kollegoidensa kanssa, mutta näkevät silti ristiriitoja ja eriarvoisuutta alalla. Eriarvoisuutta ei tapahdu vain naisten ja miesten välillä. Usein naiset aiheuttavat toisillensa ristiriitatilanteita kateudella ja kilpailulla.

”Pitkään mulla oli leima nuori vihainen nainen. ... Silloin oli ennakkoluuloja, ja edelleenkin jengi vähän pelkää mua, enkä mä tiedä mistä se milloinkin johtuu” (Aho & Taskinen 2004, 110)

Naistuottajaan rockteollisuudessa kohdistuu ennakkoluuloja. Ennakkoluulot voivat johtua naisesta itsestään tai työtehtävistä mitä nainen hoitaa. Usein sellaiset naisuottajat, jotka ovat vahvoja, itsevarmoja ja tarmokkaita omassa työssään, koetaan jollain tavoin uhkana – he myös leimaantuvat helposti vaikeiksi ihmisiksi. Kaikki haastateltavani kokevat tulevansa verratuiksi miespuolisiin kollegoihinsa, mutta usein lähinnä työtehtävissä. Mitä tulee itse työn tekemiseen, he kokevat vertailun kohdistuvan lähinnä ihmisiin eikä niinkään sukupuoleen. Toisaalta nousivat esille myös tuntemukset siitä, että naisen tekemää työtä arvostellaan ankarammin kuin vastaavasta työstä miestä (H1; H2; H3). Naisen tekemät virheet nostetaan esille herkemmin ja virheet myös muistetaan pitkään. Haastateltavani kokevat, että naisina heillä on vähemmän mahdollisuuksia tehdä virheitä omassa työssään. Kun mies toimii omassa tehtävässään huonosti, hän saa usein anteeksi ja asia ohitetaan selkään taputtelulla ja hyväntahtoisella piikittelyllä. Nainen saa kuulla tekemästään virheestä pitkään, anteeksiantamiseen suhtaudutaan sukupuolta väheksyen. Alalla ”tytöttely” on hyvin yleistä ja myös haastateltavani (H2; H3; H4) ovat työssään kohdanneet tällaista sukupuolista väheksymistä.

Päivi Lipposen toimittama teos ”Akat aidan tekee, miehet käyvät mittaamassa” (2006) kertoo naisten roolista miesvaltaisessa yritysmaailmassa. Kirjan nimi on hyvin osuva kuvastamaan myös rockteollisuudessa toimivien miesten ja naisten eroja. Nainen on lähtökohtaisesti hyvin tunnollinen työssään, hän puurtaa Excel-taulukoiden parissa iltamyöhään ja huolehtii vielä, ettei toimisto jää sekaiseen kuntoon seuraavaa päivää ajatellen. Nainen käy neuvotteluja ja myös toteuttaa lupaamansa asiat. Miehet taas puhuvat ja ovat jatkuvasti esillä (H1; H2; H3). Haastatteluissa tuli ilmi, että naiset kokevat toisinaan miesten keskinäisen kanssakäymisen turhanpäiväisenä puheen sorinana. Miehet myös helposti ottavat kunnian tehtävästä, jonka nainen on todellisuudessa tehnyt.

”Kyllähän siellä mimmit duunit teki, äijät oli sellasia visionäärejä. Paukuttelivat henkseleitä” (H1)

Naiset kokevat, että heillä on heikko itsetunto, he pelkäävät epäonnistuvansa eivätkä siksi uskalla toimia rohkeasti ja ottaa riskejä (MUSEX 2010, 6). Haastatteluissa nousi esille yhtäläisiä arviointeja itsetuntoon ja epäonnistumisen pelkoon. Haastateltavat kertoivat, että vahvoina puolina naiset näkevät itsessään kyvyn hoitaa monta asiaa samanaikaisesti, he ovat empaattisia ja luotettavia. Naiset tekevät asiat eri tavalla kuin miehet eikä naisen tapaa viedä asioita loppuun asti pidetä huonona tapana toimia.

Toisaalta naisiin kohdistuu myös ulkonäköpaineita. ”Äijyydestä” kertoo haastateltavien mielestä myös se, etteivät he itse ota paineita ulkonäöstään erilaisissa työtilanteissa. Tiivistunnelmaisen festivaaliviikon aikana naista ei kiinnosta, onko kynnet lakattu ja hiukset siististi. Työtä tehdään kädet likaisena siinä missä miehetkin.

4.2 Hyvät tyypit veljien kaljakerhossa

Suomalaisessa rockteollisuudessa toimii hyvä veli-kerho (MUSEX 2010, 4). Hyvä veli-kerho tarkoittaa päätöksentekuelintä, johon kuuluvat harvat ja valitut jäsenet. Nämä jäsenet ovat pääsääntöisesti miehiä, naisia näissä ”saunakeskusteluissa” nähdään harvoin. Hyvä veli-kerhon tärkein tehtävä on käydä keskustelua rockteollisuuden ajankohtaisista aiheista, suunnitella ja tehdä päätöksiä siitä, mihin suomalainen rockteollisuus on menossa (MUSEX 2010, 4).

”Levy-yhtiöissä ei päättävillä paikoilla ole juuri naisia. Rockkuviot on hyvä veli-yhteisö, jota rocklehdet tukevat. Ne on kaikki kavereita keskenään”(Aho & Taskinen 2004, 307)

Hyvä veli-kerho, miesten saunakulttuuri ja sikariportaatt edustavat patriarkaalista käsitystapaa. Tässä tapauksessa patriarkaatti tarkoittaa naista alentavien muotojen teoretisointia, kun miehistä koostuva ryhmä jättää naiset keskustelujen ja päätöksenteon ulkopuolelle (Kantola 2010, 79).

”Naisille ei ole tilaa...siellä on ikään kuin se tietty ukkokerho, missä on ne ihmiset levypuolelta, tapahtumapuolelta ja järjestöpuolelta” (H3)

Suomalaisessa rockteollisuudessa useiden suurimpien organisaatioiden hallitukset koostuvat miehistä (MUSEX 2010, 4). Jossain tapauksissa vielä samoista, jotka olivat perustamassa alaa, rakentamassa siitä bisnestä (H3). Haastateltavani (H1; H3) kokivat, että naisten on vaikea päästä vaikuttamaan tähän miesten hyvä veli-kerhoon. He painottivat sitä, ettei naisilla ei ole ollut tilaa päätöksenteossa aiemminkaan historias- sa ja edelleen nainen saa tehdä huomattavan määrän töitä päästäkseen samalle tasolle päätöksiä tekevien miesten kanssa.

”musiikkiteollisuuden historia on lyhyt – ja naisten matka sen huipulle pitkä.”(Aho & Taskinen 2004, 308)

Parihaastattelussa (H4, H5) nousi esille kuitenkin eriävä mielipide alalla vallitsevasta miesten välisestä hyvä veli-kerhosta. Koetaan, että hyvä veli-kerhon olemassaolo ei ole sukupuoliliitännäistä vaan enemmänkin sukupolvien eroista johtuvaa. Haastateltavani painottivat sitä, että uuden sukupolven myötä hyvä veli-kerho koskettaa sukupuolesta riippumattomasti koko alaa. Tämä oli merkittävä huomio siihen nähden, että yksilöhaastatteluissa miesten hallinnoiman hyvä veli-kerhon olemassaoloa pidettiin edelleen hyvin vahvana.

Alalla puhutaan usein hyvistä tyypeistä. Myös haastateltavani puhuivat useassa kohdassa ”hyvästä tyypistä”. Haastateltavat kertoivat hyvän tyypin tarkoittavan ihmistä, joka ensinnäkin hoitaa työtehtävänsä moitteettomasti. Hän on sosiaalinen eikä liian ”tyrkky”. Hän on hyvien henkilökohtaisten ansioidensa kautta tutustunut moniin ihmisiin alalla ja tullut alan töihin nöyränä. ”Hyvä tyyppi” ottaa tilanteet haltuun kyselemättä eikä pidä itsestään meteliä. Usein hyvän tyypin maine kiirii askeleiden edellä. ”Hyvä tyyppi” on ensisijaisesti hyvä tekemään työtä, hänen panostaan arvostetaan ja hän tulee ihmisten kanssa toimeen tilanteessa kuin tilanteessa. Ja ihmiset haluavat työskennellä juuri hänen kanssaan ja tästä syystä ”hyvät tyypit” saavat alalla töitä. Haastateltavani (H1; H4; H5) nostivat esille myös sen, että uuden alalle hakeutuvan

”hyväksi tyyppi” haluavan on oltava nöyrä. Itseään ja omia tekojaan paljon esille tuovaa ihmistä ei alalla arvosteta.

Haastateltavani (H1; H2; H4; H5) kertoivat, että he ovat ainakin jossain uransa saaneet töitä alalla ystävien kautta. Alalle on hyvin tyyppillistä, etteivät avoinna olevat työpaikat ole ns. avoimessa haussa. Rockteollisuuden työmahdollisuuksia ilmoitetaan harvoin lehdissä. Tosin yksi haastateltavista nosti esille, että haastattelun aikoihin muutama alan yritys on totutuista käytännöistä poiketen ilmoittanut avoimista työpaikoista lehti-ilmoituksella. Muutamassa haastattelussa nousi esille, että varsinkin johtavan tason työt ovat hyvin harvoin tarjolla ns. ”kenelle tahansa”. Alalla vaikuttava hyvä veli-kerho näyttäisi tekevän myös päätökset siitä, kenelle annetaan mahdollisuus vaikuttaa. Kun työpaikkoja jaetaan tietyn piirin kesken, pidetään huoli siitä, että asioita hoidetaan tietyillä totutuilla tavoilla.

Haastateltavani (H4; H5) painottivat, että ”hyvä tyyppi” voi olla sukupuoleton. Toisaalta osa haastatelluista koki, että nainen on ”hyvä tyyppi,” kun hän sopeutuu miesvaltaiseen maailmaan, ymmärtää miesten huumoria ja uskaltaa asettaa rajat oman naiseutensa testaamiselle (H1; H2; H3). Toisin sanoen nainen on ”hyvä tyyppi” kun hän on seksuaalisesti neutraali hahmo (H1; H3).

”Meillä oli kuvitelma, että rockmaailma on jotenkin tasa-arvoinen ja siinä pyritään vapauteen. Että sitä säätelee erilaiset lait kuin yhteiskuntaa muuten ja ihmiset voivat olla freundejä keskenään. Yllätys oli, kun ns. ’hyvä meininki’ liittyikin vain tiettyyn sukupuoleen ja rock oli yhtä sovinnistinen tai jopa sovinnistisempi kuin muut yhteiskunnan osa-alueet” (Aho & Taskinen 2004, 107)

5 NAISTUOTTAJAN URA ROCKTEOLLISUUDESSA

5.1 Koulutuksen merkityksestä

Tänä päivänä kulttuurialalle voi kouluttautua niin ammattikorkeakouluissa, yliopistoissa, kansanopistoissa kuin oppisopimuskoulutuksenakin. Kulttuurin koulutuksen merkitys on kasvanut viime vuosina ja tämä näkyy mm. alan opintojen valtavana suosiona. On päästy jopa siihen pisteeseen, että alalle halukkaita joudutaan jarruttamaan, töitä ei yksinkertaisesti riitä kaikille. Kulttuurialaa opiskelevan työllisyysmahdollisuudet eivät näytä houkuttelevilta (Halonen 2005, 8-10). Toisaalta koulutuksen merkityksestä käytävään keskusteluun liittyy työnantajapuolelta nousevia ennakkoluuloja ja vääristyneitä käsityksiä sekä vanhoja tapoja, jotka kaipaavat päivitystä. Tämä näkyy suomalaisessa rockteollisuudessa koulutuksen näennäisenä väheksymisenä. Haastatteluissa tuli ilmi, että asenteet koulutukseen ja sitä kautta työuran avautumiseen ovat ristiriitaisia; yksilötasolla (H2; H3; H4) alan koulutusta on pidetty tärkeänä asiana mutta kokonaiskuvaa tarkasteltaessa näyttää siltä, että koulutusta ei pidetä työn saamisen kannalta merkittävänä tekijänä.

Suomalaisessa rockteollisuudessa työskentelee ihmisiä hyvin erilaisilla koulutustasoilla. Tämä näkyy jo pelkästään työtehtävien moninaisuutena, ala koostuu kuitenkin lähtökohtaisesti kahden ryhmän tiiviistä yhteistyöstä - musiikintekijät ja ne ihmiset, jotka mahdollistavat musiikintekijöiden olemassaolon muita ihmisiä varten. Musiikin luomiseen ja sen julkaisuun ja levittämiseen tarvitaan monia eri alan osaajia. Yhden artistin esiintyminen voi vaatia vähintään niin tapahtumatuottamisen, tekniikan, markkinoinnin ja tiedottamisen kuin ravintola-alan ammattilaisenkin panosta. Jokainen panoksensa antanut on saanut oppinsa jostain, joko käytännön tai koulutuksen kautta. Rockteollisuudessa on hyvin perinteistä, että työt on opittu tekemällä, kokemuksen ja ajan kertyessä. Haastateltavani olivat paljolti yhtä mieltä siitä, ettei koulutuksen puute tarkoita, että työt tehtäisiin huonommin.

Koulutukseen suhtautuminen on myös erilaista sukupolvien välillä. Haastateltavat (H1; H3; H5) nostivat esille sen, että ne ihmiset, jotka ovat olleet rakentamassa rock-

teollisuutta, eivät ehkä pidä koulutusta niin tärkeänä työn tekemisen kannalta. Syy saattaa olla, ettei alaa perustamassa olleilla ihmisillä ole ollut mahdollisuutta koulutautua, koska ei ole ollut olemassa alan koulutusta. Rockkulttuuriin yleisesti kuuluu erittäin vahvana osana myös ns. ”do it yourself” asenne. Nyt alalle nouseva koulutautuva uusi sukupolvi taas näkee koulutuksen mahdollisuutena ja voimavarana, tosin hekään eivät näe koulutusta työn saamisen vaatimuksena.

”Mulla ei oo (alan koulutusta), kyl mä sitä joskus mietin mut se ehkä enemmän liittyy tämmöseen niinku itseluottamuksen puutteeseen” (H1)

Haastateltavillani on hyvin erilaisia koulutustaustoja. Yhdellä haastateltavista ei ole lainkaan alan koulutusta, mutta suurimmalla osalla heistä on jollain tavalla kulttuuriin tai mediaan liittyvä tutkinto. Haastateltavista moni (H2; H3; H4) kokee koulutuksen itselleen tärkeänä asiana. Verrattuna miehiin, jotka ovat ajautuneet alalle omien musiikkiharrastustensa kautta, haastateltavista kaksi (H2; H4) kokevat koulutuksen erittäin tärkeänä juuri siitä syystä, ettei heillä ole ollut samanlaista harrastuksen kautta tullutta tietopohjaa alan toiminnasta. Harrastuneisuutta ja työkokemusta pidetään asioina, joita olisi kuitenkin hyvä olla ennen koulutuksen aloittamista.

Koulutuksen tärkeimpänä asiana haastateltavani pitävät ehdottomasti työharjoittelua. Koulun kautta työharjoitteluun pääsee ja nimenomaan työharjoittelu antaa mahdollisuuden tunnustella omia kykyjään, tehdä virheitä ja olla hyväksytyksi välillä ”nuori ja tyhmä” (H1; H2; H4; H5). Haastatteluissa nousi esille myös alan raadollinen suhtautuminen virheiden tekemiseen. Sukupuolella ei ole niinkään merkitystä, jos ei alusta asti tee työtään erityisen hyvin. Alalle on niin paljon halukkaita, että osa karsiutuu hyvin nopeasti alkuvaiheessa pois. Jokainen saa vain yhden tilaisuuden onnistua. Työharjoittelu on myös yksi niistä väylistä, jota kautta voi saada pysyvämmän työsuhteen. Kuten aiemmin on tullut esille, naistuottaja aloittaa uransa rockteollisuudessa yleensä alemman tason töistä. Työharjoittelun kautta näitä töitä pääsee tekemään ja työkokemusta tulee lisää. Haastatteluissa keskusteltiin paljon siitä, että paras tapa kouluttaa itseään on tehdä paljon erilaisia alemman tason töitä ja tätä kautta rakentaa omaa kontaktiverkkoaan. Koulu on juuri se paikka, missä verkostot rakennetaan. Verkostojen luominen ei kuitenkaan pääty koulusta valmistumiseen, vaan niitä täytyy ylläpitää ja kasvattaa koko oman työuran ajan.

5.2 Verkostoituminen rockteollisuudessa

Syyskuussa 2010 järjestettiin Finlandia-talolla Musiikkiviennin naistenklinikka, jonka tuloksena laadittiin "Toimintaohjelma musiikkiviennissä toimivien naisten menestyksen edellytysten parantamiseksi". Tapahtuma oli tarkoitettu kaikille musiikkialalla työskenteleville naisille. Sen tapahtumista on kirjoitettu raportti sekä toimintasuunnitelma, josta käy ilmi, etteivät suomalaisessa musiikkiteollisuudessa työskentelevät naiset tee yhteistyötä keskenään. Naisia kehoitetaan verkostoitumaan keskenään, myös verkostoitumista miesten kanssa pidetään oman urakehityksen kannalta erittäin tärkeänä (MUSEX 2010, 8). Haastateltavistani yksi oli osallistunut tähän tapahtumaan.

Keskustelimme haastateltavien kanssa siitä, onko verkostoituminen naiselle hankalampaa kuin miehelle. Rockteollisuudessa verkostoituminen on osaksi aktiivista keikoilla ja tapahtumissa käyntiä, johon liittyy vahvasti myös alkoholi. Miehet käyvät tapaamassa iltaisin ravintolaympäristössä kollegoitaan, eikä tähän kiinnitetä erityistä huomiota. Kun nainen verkostoituu aktiivisesti, häneen saa osakseen enemmän arvostelua (H1; H3). Haastatteluissa (H1; H3) nostettiin esille, että sosiaalisesti aktiiviseen naiseen kohdistuu helposti myös seksististä arvostelua, myös toisten naisten toimesta.

Haastateltavani (H1; H3) totesivat rockteollisuuden, kuten monen muunkin luovan alan, olevan hyvin pieni yhteisö, jossa ihmiset tuntevat ja tietävät paljon toistensa tekemisistä. Varsinkin pääkaupunkiseutu on alue, jossa kaikki toimivat ainakin jollain tasolla yhteistyössä keskenään. Ilman verkostoja alalla on mahdotonta työskennellä ja niiden aktiivinen ylläpitäminen kuuluu jokaiselle urakehityksestään ja alan kehityksestä kiinnostuneelle toimijalle, niin naiselle kuin miehellekin.

"Tää Helsinki ja pääkaupunkiseutu on kuitenkin niin jotenkin pientä että kaikkihan tuntee toisensa ja tekee töitä niinku sekaisin tavalla tai toisella."(H1)

Verkostoituminen rockteollisuudessa vaatii myös sitoutumista (H1). Sosiaalisen verkoston ylläpitäminen ei ajoitu pelkästään työaikoihin vaan sitä tehdään myös vapaaajalla. Rockteollisuudessa työajat ovat hyvin epäsäännöllisiä ja rutiinit häviävät hel-

posti (H3;H5). Sosiaalisen elämän aktiivinen ylläpitäminen vapaa-ajalla kuuluu myös osaltaan itse rockin luonteeseen.

Rockteollisuus tuo mukanaan myös julkisuutta. Moni alalla työskentelevä on jollain tavalla tekemisissä median kanssa (H3). Haastatteluissa (H1; H4; H5) nostettiin esiin, että oma imago ja status ovat tärkeitä asioita, vaikkei olisikaan suoranaisesti julkisuuden henkilö. Verkostoituminen vaikutusvaltaisten ihmisten kanssa on oman työn tekemisen kannalta tärkeää ja omaan työhön liittyy myös paljon maineen menettämisen pelkoa. Jos tekee virheitä omassa työssä, maine kärsii ja pahimmassa tapauksessa menettää arvokkaita suhteita jotka ovat edesauttaneet omaa urakehitystä.

Naisen verkostoitumiseen liittyy myös haasteet äitiyden ja työn yhteensovittamisen välillä. Haastateltavani (H1; H3) näkevät äitiyden valintana, joka tuo oma urakehitykseen haasteita. Äitiys ei kuitenkaan ole este edetä urallaan rockteollisuudessa (H4). Haastateltavani toivat esille sen, että perheellisen miehen on selkeästi helpompi verkostoitua kuin perheellisen naisen. Moni haastateltava kertoi, että sinkkunaisen on hyväksyttävämpää ylläpitää sosiaalisia suhteita ja verkostoja. Aktiivisesti verkottuva äiti saa osakseen helposti arvostelua eli perheellisen naisen suurin haaste on ylläpitää sosiaalista verkkoa ja olla samalla muiden silmissä hyvä äiti. Rockteollisuudessa perheellinen äiti tarvitsee vahvan tukiverkoston kotiin (H1; H4; H5). Ilman läheisten tukea verkostoituminen olisi naiselle paljon haasteellisempaa. Mitä tulee lapsien tekemiseen, rockteollisuus on haastateltavien (H4;H5) mielestä vastaanottavainen ympäristö.

5.3 Johtajanaiset ja naisyrittäjät

Naisjohtaja on edelleen harvinaisuus monilla aloilla. Myös rockteollisuudessa naisjohtajia on vähän (MUSEX 2010, 7). Tämä perustuu pitkälti rockteollisuuden historiaan, jota miehet ovat olleet rakentamassa ja naiset katsomassa vierestä. Haastatteluissa (H2; H3) nousi esille näkemys siitä, ettei naisille yksinkertaisesti ole ollut tilaa johtavissa töissä. Rockteollisuuden hyvä veli-yhteisö on osaltaan naisjohtajuuden tiellä ja toisaalta ennakkoluulot ja odotukset naisen ominaisuuksista johtajana.

Haastateltavat olivat hyvin yksimielisiä siitä, että naiset eivät lähtökohtaisesti hae johtaviin tehtäviin. Syy tähän voi olla, että naiset pelkäävät vastuunottamista ja ennakkoluuloja. Usein pelko estää naista etenemästä urallaan. Johtajanaudessa ”äijämäiset” piirteet nousevat selkeämmin esiin. Haastateltavat (H1; H3) korostivat sitä, että naisella täytyy olla kunnianhimoa ja hänen täytyy jopa todistella omia tekojaan ollakseen uskottava ja kunnioitettu johtaja.

Haastateltavien mielestä tyypillinen naisjohtaja rockteollisuudessa on jopa hiukan ”kontrollifriikki”, joka tekee aivan liikaa itse. Naiset ovat huonoja delegoimaan tehtäviä eteenpäin. Menestyvä naisjohtaja saa kohdalleen arvostelua ja vahvoja ennakkoluuloja:

”naisen on oltava vähintään lesbo, ruma tai ylipainoinen, todennäköisesti myös vähän hullu ollakseen siinä pisteessä missä hän työskentelee.”(H1)

Haastateltavien mielestä nainen on hyvä johtaja. Naisjohtaja on laajakatseinen, sosiaalisesti kyvykäs ja pystyy pitämään monta asiaa käsissään samanaikaisesti. Osa haastateltavistani kokee ottavansa johtotehtävissä helposti hyvin äidillisen roolin. Rockteollisuudessa johtajanaainen on matriarkka, eräänlainen äitihahmo. Haastattelujen jälkeen pohdin, että mitä tällaisella äitihahmolla tarkoitetaan? Miksi naispuolinen manageri mielletään yhtyeen äidiksi, kun miesmanageri harvemmin on bändin ”isähahmo”? Voi olla, että isähahmolla on myös paikkansa, mutten ole termiä koskaan kuullut. Haastateltavani nostivat esille ajatuksen siitä, että kun nainen työskentelee miesvaltaisessa työyhteisössä, tulee naiselle hyvin luonnostaan esiin äidillisiä piirteitä omassa tekemisessään.

”Usein on myöskin se ero tässä, että miehillä jotka on tuolla duunissa varsinkin jossain johtoportaan, niillä on pääsääntöisesti vaimo tai tyttöystävä ja ehkä lapsia himassa jotka pitää sitä kotia pystyssä. Naiset ovat useimmiten sinkkuja, sen olen huomannut.”(H1)

Tilastot kertovat, että johtavissa tehtävissä toimivat miehet ovat usein perheellisiä ja naisjohtajat sitä vastoin useammin perheettömiä ja lapsettomia (Kauppinen 2006, 21). Tämä pitää paikkansa myös rockteollisuudessa, jossa johtajanaiset ovat selkeästi muita useammin perheettömiä. Yleisesti naiset joutuvat useammin tekemään

valintoja ja kompromisseja työn ja perheen välillä. Asenteet äitiyttä ja omaan uraa kohtaan ovat erilaisia. Haastateltavani kokivat toisaalta, että johtajaksi pääseminen vaatii kompromissien tekemistä omassa elämässä.

”Kun kaikkee ei voi saada. Sä et voi välttämättä saada jotain aivan mahtavaa uraa rockbisneksessä ja jotain suurperhettä siihen samaan.”(H1)

Haastatteluista kävi ilmi, että myös rockteollisuudessa naiset kokevat näkymättömän, mutta olemassa olevan lasikaton uransa esteenä. Yrity maailmassa lasikatolla viitataan naisten urakehityksen pysähtymiseen esimerkiksi äitiyden myötä (Kauppinen 2006, 18). Rockteollisuuden lasikatto ilmenee nimenomaan hyvä veli-kerhon olemassaololla (H2; H3). Haastateltavista osa näki lasikaton terminä ristiriitaisesti erilaisena. Osa haastateltavista yhdisti termin palkkarakenteeseen. Haastateltavani (H4; H5) korostivat alan palkkarakenteessa sukupuolineutraalista suhtautumista. Kaikki alalla saavat pientä palkkaa. Toisaalta naiset eivät kehtaa pyytää lisää palkkaa (H1).

Haastateltavista kaksi on toiminut uransa aikana yksityisyrittäjänä. Heille yrittäjäyys on ollut luonteva tapa työskennellä rockteollisuudessa ja se on antanut heille vapautta toteuttaa omaa osaamistaan. Haastateltavat korostivat sitä, että rockteollisuudessa pitkään toimineet yritykset ovat suurimmaksi osaksi miesten perustamia, mutta tänä päivänä naisyrittäjiä toimii jo suhteellisen paljon eri osa-alueilla rockteollisuudessa. Naisen yritys tekee yleensä artistipromootioon liittyviä töitä, oheistuotteisiin liittyvää bisnestä, myös tapahtumapuolella on kasvavassa määrin naisyrittäjiä.

Haastateltavat kertoivat kohtaavansa naisyrittäjinä rockteollisuudessa hyvin paljon samoja haasteita kuin naisyrittäjät muillakin aloilla. Toisaalta haasteet ovat samanlaiset myös miehillä. Yrittäjältä vaaditaan kunnianhimoa, pitkäjänteisyyttä ja vahvaa uskoa omaan toimintaan. Yrittäjän täytyy olla luonteeltaan hyvin kurinalainen ihminen, joka pystyy pitämään langat käsissään myös kovan paineen alla. Verrattuna miesyrittäjiin, naiset usein pelkäävät riskien ottamista ja heiltä puuttuu rohkeutta lähteä yrittäjäksi:

”Naiset ylipäättään ne ei oo mitään riskinottajia” (H1)

Haastateltavat kokivat, että rockteollisuudessa toimivat naisyrittäjät ovat yleisesti ottaen hyvin vahvoja naisia, heillä on uskallusta ottaa riskejä ja he pyrkivät päämäärätietoisesti parantamaan omaa ja yrityksensä asemaa alalla. Haastateltavani olivat yhtä mieltä siitä, että naisyrittäjät pärjäävät hyvin suomalaisessa rockteollisuudessa.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tekemieni haastattelujen perusteella voin todeta, että suomalaisessa rockteollisuudessa tehdään töitä totuttujen sukupuolitapojen mukaisesti. On totuttu siihen, että naiset tekevät avustavia ja suorittavan tason töitä ja tätä kautta tukevat miesten toimintaa. Naisjohtajiin kohdistuu tietynlaiset odotukset ja ennakkoluulot. Rockteollisuudessa työskenteleviä naisia tarkasteltaessa nousee esille moniakkin erilaisia sukupuoleen liitettäviä rooleja: on maskuliinisia ”äijämäisiä” naisia ja myös hyvin tietoisesti naismaisista naisia. Toisaalta nainen kokee olevansa hyvin ”sukupuoleton”. Rockteollisuuden nainen on myös eräänlainen matriarkka, johtava äitihahmo. Kun tarkastellaan naisen roolia rockteollisuuden miesvaltaisessa työympäristössä, nousee vahvimmin esille nämä stereotyyppiset ”äijämäiset” naiset.

Nainen luo itselleen äijyyden piirteet. Naisen äijyys tuo esille naisen sosiaalisen sukupuolen. Tällä sosiaalisella sukupuolella nainen voi tuoda esiin maskuliinisia piirteitä itsestään vaikka biologisesti hän onkin nainen. Syy piirteiden esilletuomiseen voi olla sosiaalisista paineista johtuvia mutta lähtökohtaisesti naisella pitäisi olla mahdollisuus itse päättää, minkälaisessa roolissa hän tahtoo tuoda minuuttaan esiin muiden silmissä. Ehkä pärjätäkseen maskuliinisessa ympäristössä nainen voisi kokeilla olla olematta maskuliininen. Naismainen nainen voi päästä samaan lopputulokseen kuin äijämäinen nainen, ratkaisu ei kuitenkaan loppupeleissä voi olla kiinni pelkästään sukupuolesta, vaan enemmänkin henkilön ominaisuuksista. Jos nainen on rehellinen itselleen ja ympäristölleen, hän voi kääntää maskuliinisessa työympäristössä oman feminiinisyytensä voimavaraksi. Naisen tunnistaessa omat feminiiniset voimavaransa hän voi joko päästä tasa-arvoiseen asemaan miesten kanssa tai toisaalta käyttää näitä voimavaroja väärin. Feminiinisten voimavarojen väärinkäyttämällä viitataan esimerkiksi seksuaalisten ominaisuuksien hyväksikäyttämiseen erilaisissa työtilanteissa. Loppupeleissä nainen aiheuttaa haittaa itselleen, mikäli hän käyttää tietoisesti feminiinisyyttään hyväksi kovin näkyvin keinoin – nainen saa helposti huonon maineen ja menettää muiden arvostuksen ja jopa oman itsekunnioituksensa. Feminiinisten voimavarojen käyttäminen on nimenomaan tietoinen sukupuolitavan malli. Toisaalta kun nainen tunnistaa oman sukupuolensa vahvuudet ja hyväksyy miesten maskuliinisten piirteiden vahvuudet, on mahdollisuus luoda tasapainoa työyhteisös-

sä. Jos kummatkin piirteet ovat tasapainossa keskenään, toteutuu työyhteisössä parhaimmallaan hyvin hedelmällistä tasa-arvoista eli heterotapaista toisiaan täydentävää toimintaa. Naisen saavuttama tasapaino oman minuutensa kanssa on yksi askel myös tasa-arvoon työelämässä.

Rockteollisuudessa vallitsee sukupuolijärjestelmä. Tämä näkyy patriarkaattisen hyvä veli-kerhon vahvalla olemassaololla. Miesten saunakerhot kontrolloivat naisen työtä ja ylläpitävät sukupuolisyrintää. Naisille saunakerhoissa ei ole tilaa, elleivät naiset hyväksy totuttuja maskuliinisia toimintatapoja. Pärjätäkseen miesvaltaisella alalla naisen pitäisi sopeutua ja niellä paljon sukupuolista johtuvia eroja. Maskuliinisessa rockteollisuudessa miesten ja naisten erot asettavat naiset miehiä huonompaan asemaan. Eron käsitteen mukaan näitä sukupuolten välisiä eroja pyritään minimoimaan. Käytännössä tämä tarkoittaa rockteollisuudessa sitä, että nainen muuntautuu ”äijäksi” muiden miesten joukkoon ja vähentää tällä tavalla omaa naiseuttaan.

Tyypillinen naistuottaja on siis erittäin sopeutuvainen. Rockteollisuudessa naisen hyvät piirteet tuovat tasapainoa alan hektiseen ilmapiiriin. Nainen pystyy pitämään useita lankoja käsissään samanaikaisesti ja samalla ottamaan huomioon ympäristönsä. Toisaalta vahva nainen voi olla myös matriarkka, hallitsija, joka huolehtii samanaikaisesti työtehtävistään sekä miehistä niiden ympärillä. Naiseuden erilaiset roolit tulevat hyvin esiin rockteollisuudessa. Ehkä voidaan ajatella, että maskuliininen rockteollisuus tarvitsee näitä naisen rooleja tasapainottamaan siellä vallitsevia maskuliinisuuden normeja.

Haastattelut ja kirjallisuus tukevat ajatuksiani siitä, että rockteollisuus ylläpitää illuusiota ikuisesta nuoruudesta. Rockin historiassa tämä ilmiö tulee hyvin esiin rockin kapinointina auktoriteetteja vastaan. Kuten aiemmin tässä työssä on esitetty, naisten paikka oli kotona ja miehet loivat rockin historiaa. Ehkä edelleen syy siihen, miksi naisia on rockteollisuudessa niin vähän, on miesten alitajuiset odotukset naisen paikasta kotona. En usko, että tänä päivänä moni mies olisi valmis sanomaan näin ääneen. Mutta jossain historian rakentamisessa totutuissa tavoissa nousee esiin pelko siitä, että naiset jollain tavalla tasapainottaisivat rockin kapinaa liikaa. Että vahvat naiset toisivat naiseudellaan rockteollisuuteen liikaa kontrollia.

Yhdessä haastattelussa nousi esiin erilainen suhtautuminen hyvä veli-kerhoon, sen olemassaolo kiistettiin. Moni muu lähde kuitenkin vahvistaa käsitykseni siitä, että rockteollisuuden hyvä veli-kerho on hyvin vahvasti olemassa. Mutta olen samaa mieltä yhden haastatellun kanssa siitä, että hyvä veli-kerho on rakentunut tietyn sukupolven ympärille. Me olemme tällä hetkellä murrosvaiheessa monessakin mielessä. Ensinnäkin ne ihmiset, jotka ovat olleet perustamassa rockteollisuutta, alkavat olla jo vanhoja. Heidän on tullut aika antaa nuorelle sukupolvelle tilaa alalla. Toiseksi tämän vanhan sukupolven väistyessä on tulossa varmasti myös muutosta alan fakkiintuneisiin toimintatapoihin. Kolmanneksi suomalainen rockteollisuus on kasvanut viime vuosina bisnesalana paljon ja musiikkiteollisuus pyrkii alati seuraamaan aikaansa mm. teknologian kehityksen myötä. Neljäs syy murrosvaiheeseen on alan koulutusmahdollisuudet. Tänä päivänä uusilla rockteollisuuteen tulevilla nuorilla alkaa olla koulutustaustaa, koska verrattuna vanhemman sukupolven tilanteeseen, koulutusta on tänä päivänä ylipäättään olemassa ja saatavilla. Sukupolven vaihdoksen myötä voitaisiin odottaa, että hyvä veli-kerhokin on poistumassa – tai ainakin sen poistumisen myötä naisten ja miesten roolit olisivat menossa sukupuolineutraalimpaan suuntaan. Ja vaikkei miesten hyvä veli-kerho poistuisikaan rockteollisuudesta, siinä näyttäisi olevan naisille paikkoja vapaana.

Naistuottajan uramahdollisuudet rockteollisuudessa ovat haastatteluista päätellen hyvät. Naisia näyttäisi tulevan alalle lähivuosina mm. koulutuksen kautta. Kulttuurialan koulutuksessa segregatiota näkyy naisten enemmistönä opiskelijoista. Omalta vuosikurssiltani ei valmistu yhtään miespuolista kulttuurituottajaa ja alan opiskelu näyttää olevan hyvin suosittua erityisesti nuorten naisten keskuudessa. Tästä voitaisiin päätellä, että kulttuurialalle valmistuu lähivuosina runsaasti naispuolisia alan ammattilaisia.

Väheksyvä suhtautuminen koulutukseen on rockteollisuudessa hyvin juurtunut vallitsevaksi normiksi, johtuen pitkälti rockin kapinoivasta historiasta. Koulutus nähdään mahdollisuutena, mutta sitä ei edelleenkään arvosteta yleisellä tasolla. Haastateltavat naiset kokevat henkilökohtaisesti koulutuksesta olleen hyötyä mutta samassa lauseessa he korostavat, ettei koulutus ole työn saannin edellytys. Mielestäni koulutus voi olla nimenomaan naisille väylä rockteollisuuteen. Niin kuin haastateltavat korostivat, tulee koulutuksen tuomiin harjoittelumahdollisuuksiin suhtautua vakavasti.

Työharjoittelu on hyvä tapa päästä verkostoitumaan. Huolimatta alan yleisestä suhtautumisesta koulutukseen, naisten olisi hyvä käyttää koulutusta hyväkseen, mikäli työ rockteollisuudessa kiinnostaa. Jos tulevaisuudessa työharjoittelujen myötä naisia saapuu alalle enemmän, ehkä he tuovat omalla toiminnallaan myös asennemuutoksen koulutuksen merkitykseen. Siinä vaiheessa kun koulutettujen määrä suhteessa kouluttamattomiin nousee, voidaan olettaa myös asenteiden koulutuksen väheksymiseen lieventyvän.

Toisaalta ymmärrän hyvin ristiriitaisen suhtautumisen koulutukseen. Rockin anarkismi ja kapinointi auktoriteetteja vastaan elää sukupolvienkin ylitse. Tietynlainen kapinointi kuuluu rockin syvimpään olemukseen vahvasti ja pysyvästi. Mutta olen vahvasti sitä mieltä, että rockteollisuudessa toimivien ammattilaistuminen ei vähennä tärkeimmän eli itse musiikin anarkiaa. Mitä enemmän alalla työskentelee koulutettuja ammattilaisia muusikkoja varten, sitä enemmän itse musiikin tekijät saavat elää rockin kapinaa, kun heidän ei tarvitse huolehtia muusta kuin omasta roolistaan.

Ammattimaisesti toimivaa naistuottajaa arvostetaan. Arvostus tuo itsevarmuutta omaan tekemiseen. Itsevarmuus tekee naisen verkostoitumisen helpommaksi. Varmuus omasta tekemisestä ja kunnianhimo ovat merkittäviä asioita naisen urakehityksen kannalta. Usko omaan työhön ei tule välttämättä alan totuttujen tapojen mukaan toimimisesta vaan siitä, että toimii rohkeasti omalla tavallaan.

Luova ala voi olla raskas, sukupuoleen katsomatta. Hektisyys ja epäsäännöllisyys tuovat omat haasteensa työssä selviytymiseen. Nainen on vaikeassa asemassa mitä tulee työn ja vapaa-ajan yhteensovittamiseen. Vaikka haastattelujen perusteella voin päätellä, ettei äitiyttä rockteollisuudessa pidetä huonona asiana, tuo se vääjäämättä omat esteensä naisen urakehitykseen. Nainen tarvitsee lähtökohtaisesti hyvin vahvan turvaverkon taakseen, jotta voi äitinä toimia samoin kuin naiset, joilla ei ole perhettä. Kuten eräs haastatelluista totesi, kaikkea ei voi saada. Nainen joutuu perhettä perustaessaan tekemään valintoja ja kompromisseja, jotta hän voi edetä urallaan.

Naisjohtajille on paikkansa myös rockteollisuudessa. Toimiakseen johtavassa asemassa naisen on oltava määrätietoinen, kunnianhimoinen ja peräänantamaton. Naisjohtajuuden ja -yrittäjyyden haasteet ja olemassa oleva lasikatto ovat haastatteluista

päätellen hyvin samanlaisia kuin muillakin aloilla. Naisten sanotaan pelkäävän vastuuta, he eivät ole miehiin verrattuna riskinottajia. Haastattelujen perusteella voi todeta, ettei rockteollisuuden johtaviin tehtäviin lähtökohtaisesti hae naisia, jotka eivät olisi valmiita ottamaan vastuuta ja riskejä urallaan. Haastatteluissa ja lähdekirjallisuudessa nousi esiin naisen äidillinen rooli miesvaltaisessa työyhteisössä. Johtava nainen, äitihahmo, on yksi rockteollisuudessa työskentelevän naisen rooleista. Kun nainen on noussut urallaan tarpeeksi korkeaan asemaan, hän saa osakseen kunnioitusta, ikään kuin hän olisi noussut työyhteisössä kaiken hoitavaksi ja järjestystä ylläpitäväksi matriarkaksi. Uskon, että rockin illuusio ikuisesta nuoruudesta ruokkii naisen luontaisia äidillisiä vaistoja ja tätä kautta nainen kokee helposti omassa toiminnassaan ottavansa vastuunottajan roolin.

Tyypillinen naistuottaja on siis monien roolien nainen. Nämä monet roolit myötäilevät naisen urakehitystä, auttavat naista luomaan uraa rockteollisuudessa ja ottamaan rohkeita askeleita johtajuuteen. Tyypillinen naistuottaja löytää varmasti itsestään jossain uransa vaiheessa niin feminiinisen kuin ”äijämäisen” puolen. Toisaalta urallaan nainen voi kokea olevansa täysin ”sukupuoleton” ja seuraavaksi hän onkin kaikista huolta pitävä äitihahmo. Rockteollisuuden maskuliinisessa ympäristössä näyttäisivät menestyvän parhaiten naiset, jotka ovat rehellisiä itselleen.

7 LOPUKSI

Tässä opinnäytetyössä olen tuonut esille näkökulmia naisista rockteollisuudessa. Aihe kaipaa mielestäni paljon laajamittaisempaa tutkimusta ja toivon asian muuttuvan tulevaisuudessa. Tämän tutkimuksen tekemiseen käytännön tasolla meni minulta lähes vuosi, puhumattakaan siitä kuinka kauan se on ollut mielessäni. Minun on toisinaan ollut hankalaakin työstää tutkimusta, sillä en ole kokenut olleeni tarpeeksi kypsä käsittelemään näin rankkaa aihetta. Mikäli olisin ollut työtä aloittaessani valmiimpi ottamaan naistutkimuksen haasteet vastaan, olisin hyvin todennäköisesti valinnut esimerkiksi haastateltavani toisin. Opinnäytetyö on todiste omasta oppineisuudesta. En tiedä, tekeekö tämä työ minusta parempaa kulttuurituottajaa, mutta voin sanoa sen kasvattaneen minua ihmisenä todella paljon. Tämä opinnäytetyö on todiste oivalluksistani.

Toivon, että tämä työ herättää keskustelua positiivisessa hengessä. Suomalaisessa rockteollisuudessa työskentelee tänä päivänä naisia, joilla on tulevaisuuden kortit käsissään. Uskon siihen, että asenteet sukupuolirooleista ovat muuttumassa ja rockteollisuudesta on tulossa tasa-arvoisempi työympäristö.

LÄHTEET

Aho, Arja & Taskinen, Anne 2004. Rockin korkeat korot. Suomalaisen naisrockin historia. Helsinki: WSOY

Bertling, Sirpa & Rantala, Teija & Saksala, Elina 2007. Tuottajan työ. Helsinki: Yleisradion Oy

Bruun, Seppe & Lindfors, Jukka & Luoto, Santtu & Salo, Markku (toim.) 1998. Jee, Jee, Jee. Suomalaisen rockin historia. Helsinki: WSOY

Butler, Judith 2006. Hankala sukupuoli. Feminismi ja identiteetin kumous. Suom. Tuija Pulkkinen & Leena-Maija Rossi. Helsinki: Gaudeamus

Frith, Simon 1988. Rockin potku. Nuorisokulttuuri ja musiikkiteollisuus. Suom. Hannu Tolvanen. Jyväskylä: Osuuskunta Vastapaino

Halonen, Katri 2005. Visioita ja valintoja. Tapahtumatuotannon tulevaisuus helsinkiläisten tuottajien arvioimina. Cupore julkaisuja 10/2005, 8-10. Viitattu 11.2.2011.
<http://www.cupore.fi/julkaistu10.php>

Heiskanen, Noora 2010. Naisjohtajan urakehitykseen vaikuttavat tekijät. Laurea-ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö.

Hentilä, Marjaliisa 2006. Ahkera suomalainen nainen – pellolta tiskin taakse. Teoksessa Päivi Lipponen (toim.) Akat aidan tekee, miehet käyvät mittaamassa. Naiset työelämässä. Helsinki: Kirjapaja Oy, 136–159.

Huhta, Liisa & Meriläinen, Rosa 2009. Feministin käsikirja. Jyväskylä: Ajatus Kirjat Gummerus Kustannus Oy

Jalkanen, Pekka & Kurkela, Vesa 2003. Suomen musiikin historia. Populaarimusiikki. Helsinki: WSOY

Jokinen, Eeva 2005. Aikuisten arki. Tampere: Gaudeamus

Kantola, Johanna 2010. Sukupuoli ja valta. Teoksessa Tuija Saresma, Leena-Maija Rossi & Tuula Juvonen (toim) Käsikirja sukupuoleen. Tampere: Vastapaino, 78–87.

Kauppinen, Kaisa 2006. Lasikaton monet sävyt ja särmät. Teoksessa Päivi Lipponen (toim.) Akat aidan tekee, miehet käyvät mittaamassa. Naiset työelämässä. Helsinki: Kirjapaja Oy, 15–38.

Kinnunen, Merja & Korvajärvi, Päivi (toim.) 1996. Työelämän sukupuolistavat käytännöt. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Koivunen, Anu & Liljeström, Marianne (toim.) 1996. Avainsanat. 10 askelta feministiseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino

Koivunen, Hannele 2006. Lasikaton myyttiset rakenteet. Teoksessa Päivi Lipponen (toim.) Akat aidan tekee, miehet käyvät mittaamassa. Naiset työelämässä. Helsinki: Kirjapaja Oy, 91- 113.

Korhonen, Päivi 1995. Nainen orkesterissa. Sibelius-Akatemia. Lopputyö, solistinen osasto.

Korvajärvi, Päivi 2010. Sukupuolistunut ja sukupuolistava työ. Teoksessa Tuija Saresma, Leena-Maija Rossi & Tuula Juvonen (toim) Käsikirja sukupuoleen. Tampere: Vastapaino, 183–195.

Kurki, Hannele & Setälä, Päivi (toim.) 1988. Akanvirtaan. Johdatus naistutkimukseen. Helsinki: Yliopistopaino

Laitinen, Ilona 2010. Nainen toimijana populaarimusiikissa muusikkouden rakentuminen neljän naismuusikon elämäkerrallisessa puheessa. Jyväskylän Yliopisto. Musiikkitiede. Pro-Gradu tutkielma.

Lipponen, Päivi (toim.) 2006. Akat aidan tekee, miehet käyvät mittaamassa. Naiset työelämässä. Helsinki: Kirjapaja Oy

Lähde, Marianne 2007. Nainen työelämässä: työn ja perheen yhteensovittaminen. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäyte-työ.

Modinos, Tuija 1994. Nainen populaarikulttuurissa. Madonna ja The Immaculate Collection. Jyväskylän Yliopisto. Nykykulttuurin tutkimusyksikkö

MUSEX 2010. Toimintaohjelma musiikkiviennissä toimivien naisten menestyksen edellytysten parantamiseksi. Viitattu 10.4.2011

<https://www.musex.fi/fi/event/musiikkiviennin-naistenklinikka-2010/>

Nikula, Jone 2010. 40 vuotta muutosta. Firmalehti 5/2010, 19–20.

Pietiläinen, Marjut 2006. Tasa-arvoinen suomineito osa 2. Artikkelit Tilastokeskuksen Tieto & trendit-lehdessä 8/2006. Viitattu 13.2.2011.

http://www.tilastokeskus.fi/artikkelit/2006/art_2006-09-06_001.html

Popp, Outi 2002. Poppologia. Suomi-popin lyhyt oppimäärä. Helsinki: WSOY

Rojola, Lea 1996. Ero. Teoksessa Anu Koivunen & Marianne Liljeström (toim.) Avainsanat. 10 askelta feministiseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino, 159 -178.

Saaristo, Kimmo 2003. Hyvää paha rock'n'roll. Sosiologisia kirjoituksia rockista ja rockkulttuurista. Helsinki: SKS

Saresma, Tuija 2010. Kokemuksen houkutus. Teoksessa Tuija Saresma, Leena-Maija Rossi & Tuula Juvonen (toim.) Käsikirja sukupuoleen. Tampere: Vastapaino, 59–72.

Silius, Harriet 1995. Sukupuolitetun ammatillisuuden julkisuus ja yksityisyys. Teoksessa Leena Eräsaari & Raija Julkunen & Harriet Silius (toim.) Naiset yksityisen ja julkisen rajalla. Tampere: Vastapaino, 49–64.

Soilevuo Grønnerød, Jarna 2008. Kriittinen miestutkimus, maskuliinisuus ja miehen kategoria: Nuorten rokkarimiesten sukupuoli. Teoksessa Kai Åberg & Lotta Skaffari (toim.) Moniääninen mies. Maskuliinisuuden kulttuurinen rakentuminen musiikissa. Jyväskylän Yliopisto. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 95.

Tirkkonen, Taina 2008. Naisartistin imagon suunnittelu levynkansiin. Metropolia-ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö.

Toivonen, Timo 2003. Kyllä salissa huutaa saa. Suomen ensimmäinen rock'n'roll konsertti. Teoksessa Kimmo Saaristo (toim.) Hyvää pahaa rock'n'roll. Sosiologisia kirjoituksia rockista ja rockkulttuurista. Helsinki: SKS, 19–39.

LIITTEET

Haastattelukysymykset

1. Kuka olet? Nykyinen työpaikka ja asema/titteli/koulutus
2. Millainen historia suomalaisella rockteollisuudella on naisen silmin?
3. Minkälaisissa tehtävissä naiset ovat työskennelleet ja missä he mielestäsi tällä hetkellä työskentelevät?
4. Ala on miesvaltainen, missä tämä mielestäsi näkyy?
5. Verrataanko naisia miehiin ja jos niin miksi ja minkälaisissa asioissa erityisesti?
6. Voiko nainen olla nainen vai täytyykö olla "äijä" miesten keskellä?
7. mitä etua naiseudesta on? Entä onko naiseudesta haittaa?
8. Mitä naiselta vaaditaan, jotta hän voi edetä urallaan?
9. Kuinka tärkeänä pidät oman urakehityksesi kannalta alan koulutusta?
10. Mitä voisi mielestäsi tarkoittaa alalla vallitseva käsite "hyvä tyyppi"?
11. Onko verkostoituminen hankalampaa naiselle kuin miehelle? miksi?
12. Miten naistuottaja pärjää yrittäjänä? Haasteet?
13. Minkälainen nainen on esimiehenä?
14. mitä termi "lasikatto" sanoo sinulle?
15. Minkälaisia esteitä naisena uralla voi kokea?
16. Miten naistuottaja sovittaa perhe-elämän/vapaa-ajan ja työn?
17. Minkälaisia kompromisseja naistuottaja joutuu tekemään uransa eteen?